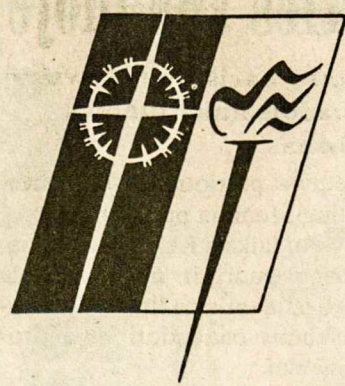

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 35 (2634) 2000 RUGPJŪTIS-AUGUST 29

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS - LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • NUMERIO KAINA - \$1

Antrasis Niurnbergas?

Pirmasis įvyko 1945-1946 m., užtrukęs vienuolika mėnesių, Vokietijai pralaimėjus Antrąjį pasaulinį karą. Niurnbergo teisme posėdžiauta 1000 valandų, kalbėjo 200 liudininkų, buvo sudaryta 16,000 lapų dokumentacija. Prokuratūra kaltino 24 asmenis ir 6 organizacijas. Mirties bausmė nuteista 11 asmenų (LE).

Kaip ir galima buvo laukti, po teismo pasigirdo nemažai priekaištų, kad tarp demokratišnių valstybių teisėjų lygionėmis teisėmis ir net didesniu reikalavimų svoriu dalyvavo atstovai iš Sovietų Sąjungos, kuri pati yra padariusi labai daug nusikaltimų žmoniškumui ir taikai. Nacinės Vokietijos vadų nubaudymas aukščiausiomis bausmėmis parodė, kad nacizmas pasmerktas. Po to 50 metų vyravo slogi tylą. Tačiau laisvasis pasaulis jauvė, kad darbas neatliktas iki pabaigos. Tai viešai parodyti išdrįso "Kopenhagos manifestas", įvykęs 1985 m. liepos 25-26 d.d. Renginyje, pavadintas "Baltijos tribunolo byla", truputį sujungino pasaulio žiniasklaidą, privertė vakariečius dirbti už mirštas, komunistinės diktatūros priedačius Baltijos šalį, kurių prijungimo prie Sovietų Sąjungos jie nepripažino. Po manifesto imta vis dažniau ir garsiau kalbėti apie Antrąjį Niurnbergą, nors kelias į jį buvo pilnas įvairiausių kliūčių. Visiems buvo aišku, kas trukdė ir kodėl. Organizatoriams pasmerkti komunizma pasivėrė platesnės durys griuvus Sovietų Sąjungos imperijai. Tačiau visos kliūtys nedingo. Imperija žlugo, komunistai liko, ir tai ne eilinių piliečių būklėje. Siekiai pasmerkti komunizmą betgi nenusilpo. Štai vienos dienos konferencijoje "Komunistinis genocidas Lietuvoje" Vilniuje 1997 m. pasisakyta už Antrojo Niurnbergo rengimą. Yra pagrindo tikėtis, kad svaresnė pradžia padaryta Tarptautiniu kongresu, įvykusi Vilniuje š.m. birželio 12-14 d.d., ir nutarimu pradėtą darbą tęsti. Kaip jau spaudoje buvo rašyta, tame kongrese dalyvavo daug žymių komunizmo priešų iš 21 pasaulio krašto.

KOKIA bus to istorinio užmojo tolesnė raida, netrukus ateitis parodys. Nėra abejonės, kad komunizma smerkiančios rezolucijos, kur tik prieinama, skelbiamos visame pasaulyje. Laukiant, kad bus išskirtinai ir griežtai pasisakyta prieš leninizmą, stalinizmą, visą rusiškąją bolševikiją, vadinamąją proletariato diktatūrą, kuri per septynis dešimtmečius išžudė milijonus nekaltų žmonių. Galima tikėtis, kad tęsiant komunizmo pasmerkimo veiklą susidarys tūkstančiai lapų, atspindinčių įvykdytus ir dar tebevykdomus nusikaltimus prieš žmoniją. Tačiau kai kalbama apie nusikaltimus, žvilgsniai krypta į nusikaltėlius. O dairymosi nemažai – kas jie, kur jie, kiek jų? Kas juos surinks ir surikiuos prieš tarptautinį tribunolą, kuris vargu ar gaus visų, ypač didžiųjų valstybių, pritarimą? Pirmasis Niurnbergas buvo karo laimėtojų triumfas, nugalėtos Vokietijos nubaudimas. O kas dabar? Juk būklė visiškai skirtinga – komunistinė valstybė, pradėjusi nekaltų žmonių žudynes, po karo atsiėjo laimėtojų pusėje, o šiandien ji ieško bendrų šnekų ir kelių su demokratinėmis valstybėmis. Visa tai priimant dėmesin, nerealu tikėtis ko nors panašaus į Pirmąjį Niurnbergą. Atrodo, kad geriausia atveju pasmerkimais ir nuobaudoms teks pasirūpinti palietoms šalims kiekvienai atskirai derinant prieš vadovavimo aplinkybių, vidaus ir užsienio politikos bei nuolatinių skatinimų gyventi gražiau. Nepamirština tik tai, kad svarbiau už bausmes yra rimtas ryžtas išgyvendinti marksistinę materialistinę pasaulėžvalgą skiriant daug daugiau jėgų ir lėšų jaunimo ugdymui, kuris tautą skatintų telktis į šventą žygį už laisvę, dorovę ir vienybę, už krikščioniškų idealų pritaikymą valstybės gerovei kelti. Tada demokratėjanti visuomenė savaime priešintųsi bet kokių spalvų diktatūroms ir nebereikėtų tribunolų tautžudystės vadams teisti. Č.S.

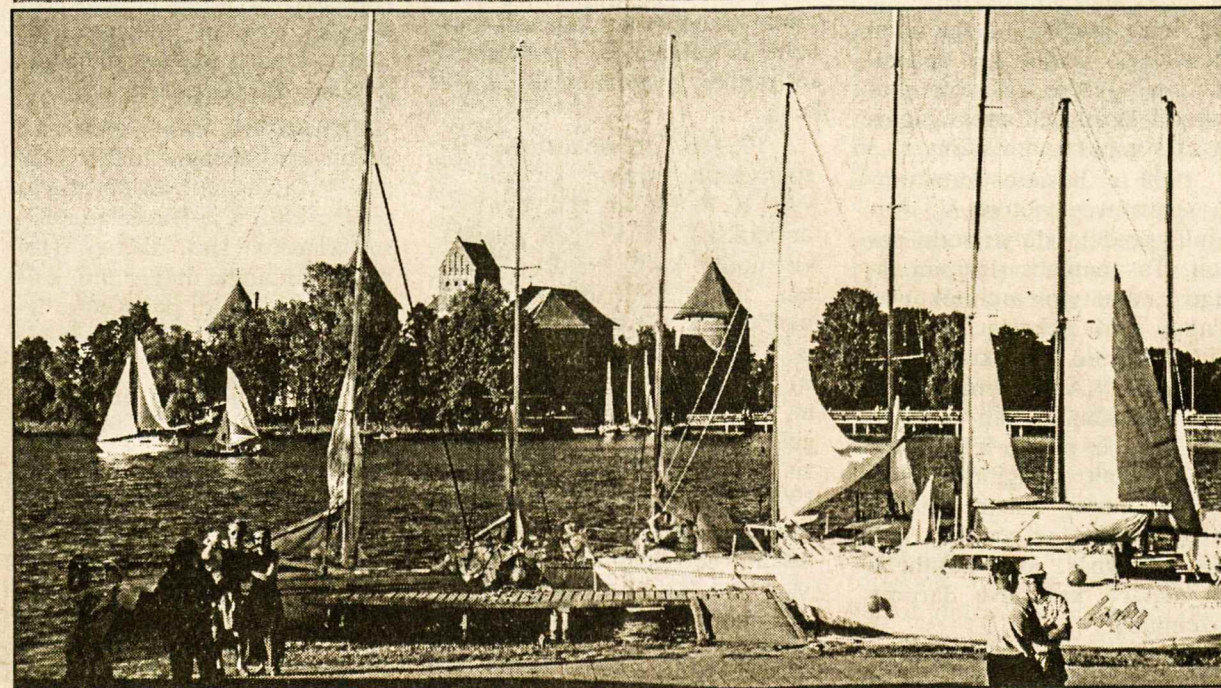
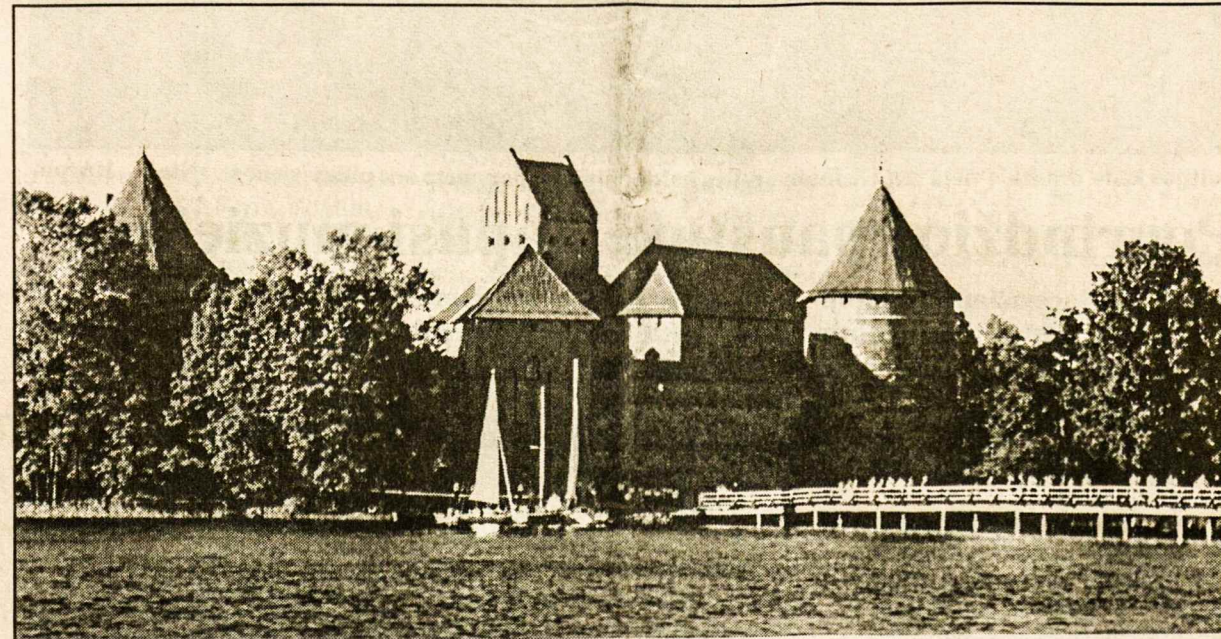
KANADOS ĮVYKIAI

Kova dėl vėžių

Mikma genties indėnai Burned Church (New Brunswick) vietovėje vėl atnaujino savo kivičią su Žuvininkystės ministerija dėl vėžių spąstų leidimų. Praeitais metais indėnų prašymus Vyriausios Kanados tribunolas nusprendė, kad pagal seniau pasirašytas sutartis patalant indėnų gentys turi teisę žuvalių bei gaudyti vėžius ne tik savo reikalams, bet ir pardavimui, kad galėtų išlaikyti savo bendruomenėje pragyvenimo lygį virš neturto ribos. Tačiau tuo pačiu leido federacinei valdžiai reguliuoti vėžių gaudymą, kad būtų apsaugotos atsargos nuo išnaikinimo. Indėnai norėjo statyti apie 5,000 vėžių spąstus, bet Žuvininkystės ministerija nustatė tik 40 spąstų ribą oficialiai "gamtos saugos" dėlei, bet daugiausia, kad nuramintų neindėnus žvejus ir išlaikytų produktų kainas. Žinant, kad tame vandens plotė iš viso statoma apie 20 milijonų spąstų per metus, indėnų reikalavimai atrodo labai maži. Jungtinių genčių vadas M. Coon Come, (diplomuo-

tas teisininkas) apsilankęs Mikma bendruomenėje ir ištyręs reikalą, pažadėjo visų indėnų paramą. O tuo tarpu indėnai pristatė daugiau negu oficialiai leista vėžių spąstų, ministerijos pareigūnai juos konfiskuoja ir karts nuo karto suiminėja indėnų žvejus, ir savivalė tęsiasi toliau.

Indėnų kova už savo teises pastaruoju metu labai suaktyvėmu, kad galėtų išlaikyti savo bendruomenėje pragyvenimo lygį virš neturto ribos. Tačiau tuo pačiu leido federacinei valdžiai reguliuoti vėžių gaudymą, kad būtų apsaugotos atsargos nuo išnaikinimo. Indėnai norėjo statyti apie 5,000 vėžių spąstus, bet Žuvininkystės ministerija nustatė tik 40 spąstų ribą oficialiai "gamtos saugos" dėlei, bet daugiausia, kad nuramintų neindėnus žvejus ir išlaikytų produktų kainas. Žinant, kad tame vandens plotė iš viso statoma apie 20 milijonų spąstų per metus, indėnų reikalavimai atrodo labai maži. Jungtinių genčių vadas M. Coon Come, (diplomuo-

Viršuje Trakai, lankomi gausių turistų vasaros metu; žemiau – burlaiviai ir buriuotojai Nuotr. R. Puterio

Užklimpęs Lietuvos vežimas

Ir optimistam dabar aišku, kad Tėvynė yra patekusi į labai sunkią ekonominę, socialinę ir politinę būklę. Tai lyg užklimpęs vežimas, kurį išjudinti bus galima tik visų bendromis jėgomis

DR. JONAS KUNCA

Būtų klaidinga tikėtis, kad sekanti Lietuvos valdžia pajėgs viena tai padaryti. Negalės, net jei ji būtų labai gera. Aišku, jos darbas bus labai svarbus. Jai teks atitaistyti kitų padarytas klaidas ir pradėti statyti valstybę ant tvirtesnių pamatų. Teks įvesti administracinę tvarką vietoj egzistuojančio chaoso ir korupcijos, kuri gyvuoja nepaisant daugybės kontrolių, reglamentų ir didelės biurokratijos. Viltis, kad pakėlus algas aukštesni pareigūnams, korupcija sumažės, nepasiteisino. Pasirodo, patys pareigūnai ima kyšius ir padeda apeiti įstatymus. Be to, tie įstatymai yra netobuli, neaiškūs, ir juos galima įvairiai interpretuoti. Tai irgi duoda progą kyšių ėmimui, o teisėtą tvarką tinkamai neveikia dėl įstatymų ir reglamentų kaltės.

Yra daugybė įstaigų, kurių darbas dvigubina. Kol pilietis gauna leidimą statyti, turi kreiptis į 30 įvairių pareigūnų, pradėjo kovoti teismuose, kad išgaugotų bent senose statybose garantuotas žemes ir teises. Ir tuo jau yra nemažai pasiekta, nors federacinė valdžia dar ir dabar su indėnais kartais elgiasi kaip su pusiau laukiniais atsilikusiais žmonėmis, tartum siūlydama jiems pasitenkinti spalvotais karoliukais, o pasilaikydama jiems priklausančių gamtos turtus.

Pasaulinis katalikų jaunimo sąskrydis 2002 metais įvyks Toronte. Apie tai popiežius Jonas Paulius II pranešė šių metų jaunimo sąskrydžio uždarymo iškilmėse 2 milijonams dalyvių. Sąskrydžiai organizuojami kas dveji metai įvairiose vietovėse. Pirmame 1985 metais Romoje dalyvavo tik apie 200,000 jaunuolių ir sekančiuose sąskry-

(Nukelta į 6-tą psl.)

kurie delsia išduoti reikiamus pažymėjimus, kol išvargintas žmogelis neduoda kyšio. Taigi norint sumažinti korupciją, reikėtų mažinti įstaigų ir pareigūnų skaičių, supaprastinti reglamentus ir peržiūrėti 2500 įstatymų, kuriuos išleido ligšiolinės valdžios. Turėtų būti peržiūrėti ir reglamentai bei visos jų vykdomo procedūros.

Valstybės biudžetui turi atsižvelgti į pajamų dydį. Juos ruošiant naudingiau būtų pesimizmo, ne optimizmo pusėje. Nevalia daugiau išleisti negu turi! Valdžios darbas privalo būti skaidrus. Privatizacija čia negali būti išimtis. Opozicija yra tam, kad sektų ir kontroliuotų vyriausybės veiksmus, o ne vesti tuščius politinius ginčus. Tai didžiulis darbas, kuris laukia skubios akcijos. Jei būsimoji valdžia sugebės jį atlikti, mūsų užklimpęs vežimas pasidarys lengvesnis. Bet jam pajudinti į priekį to neužteks.

Tikėjimas, jog gera valdžia gali išspręsti visas problemas, yra naivus. Ji to padaryti, deja, negali. Mūsų šalis yra gerokai atsilikusi nuo likusios Europos, į kurią norėtume įstoti. Jei mus priimtų tokius, kokie esame, Lietuvoj bankrotuotų dauguma įmonių, o žemės ūkis pirmoje vietoje, nes šalies rinką užplūstų užsienio prekės, o mes eksportuoti negalėtume dėl mūsų produktų kokybės ir savikainos.

Prieš įstodami į ES privalom sumoderninti savo pramonės ir žemės ūkio gamybą. Kai kurie mūsų gamintojai jau yra gerokai pažengę į priekį. Tik tokiu turime per mažai. Reikia skubiai modernizuoti likusias. O tai yra surišta su išlaidomis ir sumanumu. Įmonių vedėjams verta apsidairyti Europoje ir pasimokyti. Gal ir užsienio bankai dar kartą padėtų norintiems degresuoti.

Su žemės ūkiu bene bus sunkiausia. Neapgalvotai buvo išdraskyti dideli ūkiai, kuriuos vertėjo paversti į gamybos centrus. Užsienio patirtis rodo, kad tik didesni ūkių gamyba yra pelninga. Žemės ūkio gamybą teks gerinti. Negalėsime konkuruoti su kitais Europos ūkininkais, kol mūsų žemės ūkio produktyvumas nesusilygins su Danijos, Olandijos ir kitų šalių. Ūkininkams reikia apsidairyti V. Europoj ir pasimokyti. Geras žemės paruošimas, gera pasėlių priežiūra, tinkama sėkla leis mums padvigubinti pvz. grūdų derlių, o išlaidos būtų beveik tos pačios. Geros veislės karvutės, gerai prižiūrimos duos žymiai daugiau pieno.

Panašiai yra su likusiom žemės ūkio šakom. Produkcijos pakėlimas su modernizacijos pagalba leis ūkininkui pagaminti pigesnius produktus ir daugiau pelnyti. Kartu reikėtų įvairinti žemės ūkį ir perdirbti jo produktus savaime krašte. Taip atsirastų daugiau darbo vietų. Valdžia gali tik sudaryti tinkamas sąlygas, bet ne sumoderninti žemės ūkį. Čia jau pačių žemdirbių užduotis. Reiktų pridėti, kad streikai žemės ūkio atsilikimo problemos neišspręs, o ją tik padidins.

Būtų naudinga pagalvoti ir apie švietimo racionalizaciją. Kam leisti pinigų 15-kos universitetų išlaikymui? Lietuvai pilnai pakaktų 3-4 universitetų. Nėra pagrindo valdžiai apmokėti studijas pasturintiems vaikams. Kiti privalėtų įrodyti savo mokymąsi per specialius žinių patikrinimus, kad gautų tokią paramą. Mūsų universitetų mokslo lygis turi pasivyti likusią Europą, o egzaminų kontrolė sugriežtinta.

Lietuvos laukia dideli išbandymai. Išeisim laimėtojai, jei valdžia ir tauta veiks vieningai bei racionaliai.

Savaitė Lietuvoje

Juodojo kaspino diena

Lietuvoje rugpjūčio 23 d. buvo iškeltos valstybinės trišpalvės su gedulo kaspiniais, pažymint Molotovo-Ribbentropo pakto, leidusio pavergti Baltijos šalį, metines, rašo BNS/LGTIC. Didesnių renginių šiai dienai paminėti nebuvo. Pirmą kartą viešai šios metinės buvo paminėtos Vilniuje 1987 m. prie paminklo Adomui Mickevičiui. 1989 m. šimtai tūkstančių Estijos, Latvijos ir Lietuvos gyventojų ta proga sudarė gyvą grandinę nuo Vilniaus iki Talino, demonstruodami tarpusavio solidarumą. Lietuvos Sąjūdis 1990 m. surengė demonstraciją prie Lietuvos ir Lenkijos sienos, dar tuo metu kontroliuojamos sovietų.

Aptarti rinkimai

Rugpjūčio 11 d. Lietuvoje besilankantys Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) atstovai susitiko su užsienio reikalų viceministru Vygaudu Ušacku ir Vyriausiosios rinkimų komisijos (VRK) pirmininku Zenonu Vaigausku aptarti spalio mėnesį įvyksiančių seimo rinkimų.

Su svečiais aptartas rugsėjo 15-16 d.d. apie rinkimus ir žiniasklaidos vaidmenį planuojamas seminaras, kurį rengia URM ministerija kartu su ESBO, Žurnalistikos centru bei VRK. ELTOS/LGTIC žiniomis, misija nerekomenduoja stebėti seimo rinkimų, konstatavusi, jog "Lietuvoje yra sudarytos puikios sąlygos demokratiniams rinkimams, visuomenė jais pasitiki", ir "Lietuva atitinka politinių valdymo kriterijus, siekiant narystės Europos sąjungoje".

Posėdžiavo PLB seimas

Vilniuje rugpjūčio 16-19 d. d. posėdžiavo dešimtas Pasaulio lietuvių bendruomenės seimas. Išskėlus Pasaulio lietuvių bendruomenės vėliavą prie Lietuvos seimo rūmų, atidarymo iškilmėse susirinkusius 129 atstovus iš 31 krašto lietuvių bendruomenių sveikino PLB pirmininkas Vytautas Kamantas, Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus, seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis, Vilniaus arkivyskupas metropolitas Audrys Juozas Bačkis, Vilniaus meras Rolandas Paksas. Invokaciją sukalbėjo vyskupas lietuvių išeivijai Paulius Baltakis. V. Adamkus įteikė PLB pirmininkui ir PLB švietimo komisijos pirmininkei Reginai Kučienei DLK Gedimino ordinus už nuopelnius Lietuvai. Posėdžiavoje buvo svarstomi PLB organizaciniai klausimai, aktualiausios išeivijai ir Lietuvai bendros problemos. Seimo dalyviams taip pat buvo numatytos išvykos į Tilžę ir į Gudijos lietuvių telkinius.

Priėmė IAE programą

Kaip skelbia BNS/LGTIC, Lietuvos vyriausybė rugpjūčio 16 d. patvirtino ir pateikė seimui svarstyti Ignalinos atomi-

nės elektrinės (IAE) saugaus naudojimo užtikrinimo programą. Jos tikslas yra numatyti priemones, užtikrinančias IAE fizinę saugą.

Igyvendinant programą, biudžeto lėšų reikės šiuolaikinės valstybės sienos apsaugos sistemos įdiegimui Lietuvos ir Latvijos bei Lietuvos ir Gudijos sienų ruože, esančiame IAE 30 kilometrų stebėjimo zonoje. Š. m. gegužės pradžioje Lietuvos seimas priėmė IAE pirmojo bloko sustabdymo įstatymą, kuriame numatyta jėgainės pirmąjį reaktorių uždaryti iki 2005 m. sausio 1 d. IAE laikoma nepakankamai saugia dėl dviejų joje veikiančių sovietų gamybos RBMK reaktorių. IAE gamina arti 70% visos Lietuvos elektros energijos.

Lankėsi JAV patarėjai

Rugpjūčio 22 d. penkių dienų vizitą pradėjo Lietuvos užsienio reikalų ministerijos pakviesta JAV Senato ir Atstovų rūmų patarėjų grupė. Kaip praneša BNS/LGTIC, vizitas sudaro prielaidas pristatyti strateginius Lietuvos užsienio politikos siekius ir krašto pažangą. Tai yra trečiasis tokio pobūdžio JAV Kongreso patarėjų apsilankymas Lietuvoje. Svečiai susitiko su prezidentu Valdu Adamkumi, įvairiais valdžios pareigūnais, o taip pat su Tarptautinio investuotojų forumo bei "Williams Lietuva" atstovais. Buvo surengtos išvykos į Klaipėdą apžiūrėti "Philip Morris" gamyklą, Klaipėdos 7-ąją Dragūnų pamario dalinį bei Karmėlavos srities oro erdvės stebėjimo ir kontrolės centrą.

Sutartis dėl eksporto

Lietuvos žemės ūkio ministeris Edvardas Makelis su Maskvos vyriausybės atstovais rugpjūčio 10 d. pasirašė sutartį dėl lietuviškų maisto produktų eksporto į Rusiją. Ministerio teigimu, Lietuva per pusmetį galės į Rusiją eksportuoti 5,000 tonų jautienos, 4,000 tonų sviesto, 2,000 tonų pieno miltų, 4,000 tonų sūrio ir 20,000 tonų grūdų. Kaip rašo BNS/LGTIC, Maskva už prekes mokės avansu.

Tarptautinė konferencija Vilniuje

Rugpjūčio 22 d. Vilniuje seimo rūmuose prasidėjo tarptautinė konferencija "Baltijos šalių istorija ir jaunoji karta", praneša BNS/LGTIC. Joje dalyvaus Lietuvos, Latvijos ir Estijos delegacijos, kuriose yra politikų, istorikų, mokytojų bei moksleivių organizacijų atstovų. Konferencijos tikslas buvo aptarti jaunimo pilietinio auklėjimo problemas trijų Baltijos valstybių mokyklose ir pristatyti vadovėlių "Baltijos šalių istorija". Jis buvo išleistas prieš keletą mėnesių šešiomis kalbomis – lietuvių, latvių, estų, anglų, rusų ir vokiečių. Lietuvos delegacijos vadovė buvo parlamentarė, Baltijos visuotinių susirinkimų pirmininkė Laima Andrikienė. RSJ

Šiame numeryje

Antrasis Niurnbergas?

Svarbiau už bausmes – išgyvendinti marksistinę pasaulėžvalgą

Užklimpęs Lietuvos vežimas

Naivu tikėti, kad gera valdžia išspręs visas problemas

Pogrindžio spąstuvė, tapusi muziejumi

Net išdavikui nurodžius negreit pavyktų įeiti

Akibrokštai dabarties spaudoje

Knygoje "Pabaltijo revoliucija" puolami Baltijos kraštų patriotai

Sovietinio saugumo slautėjimas Lietuvoje

Išvežimai tapo žudynėmis, kurios vadinamos "evakuacija"

Lietuva Amerikos prezidento atsiminimuose

Pagrindinis mūsų tikslas buvo parodyti lietuviams paramą

Vargo teatras sovietmečiui ir dabar

Švieskite, mažieji kaimo švyturėliai, šildykite širdis

Geobiologinė piramidė

Silpnescieji nuo piramidės atitrūksta ir krenta į begalybę

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
 Tel. 905 275-4672. FAX 905 275-6755. E-mail: tevzib@pathcom.com

Publications Mail Registration No. 9408. CPM 1001760

LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai".
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, R. Sakalaitė-Jonaitienė, C. Senkevičius, G. Gaizutienė. Metinė prenumerata – \$43, pusmetinė – \$22, mėnė – \$53, garbės – \$63. Oro paštu į užjūrius – \$140, paprastu paštu – \$45. Amerikoj – JAV dol. Pavieniai nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalu kreiptis į "TZ" administraciją. Skelbimai ruošiamam nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st and 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: 905 275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092. Subscriptions: regular \$43.00, patron \$53.00, sponsor \$63.00 per year. PERIODICALS Postage paid at Lewiston, NY. US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P.O. Box 1195 Lewiston, NY 14092. CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3. Printed in Canada. ISSN 0040-4063.

LIETUVOS KANKINIAI

Kovotojas už tikėjimo laisvę

Virgilijus Jaugelis gimė 1948 m. Kaune. Baigęs vidurinę mokyklą kelis metus iš eilės bandė įstoti į kunigų seminariją, bet sovietinis Saugumas neleidė. Mat jo tėvas pokario metais buvo teistas. Dirbo įvairiose Kauno įmonėse, tuo pačiu metu lankė slaptus religinius susibūrimus. Su pirmąja grupele pradėjo studijas pagrindinėje kunigų seminarijoje.

Tokiu būdu Virgilijus Jaugelis įsitraukė ir į prasidėjusį sąjūdį už tikinčiųjų teises. 1971 m. gruodžio mėnesį jis aktyviai rinko parašus po Lietuvos katalikų memorandumu, vėliau sukėlusiu platų atgarsį ir užsienyje (dar vadinamas 17,000 memorandumu). Milicijai sulaukias, iš jo buvo atimti trys memorandumo egzemplioriai su 127 parašais. Tais pačiais metais Virgilijus Jaugelis buvo nubaustas 15 parų arešto už solidarumą su teisiu už vaikų ketekizaciją kunigu Juozu Zdebskiu.

Jaunatviškas neatsargumas ir miesto sąlygos lėmė tai, kad jo veikla greit tapo žinoma KGB organams. Pastariesiems surengus pirmą didelę akciją prieš *LKB Kronikos* leidėjus, įkliuvo ir V. Jaugelis. 1973 m. lapkričio 19 d. jo bute Kaune buvo padaryta krata, kurios metu, be religinio turinio knygų, rastos ir paimtos vaškuotės. 1974 m. balandžio 9 d. jis buvo suimtas.

Kaunietė, heroiskai gynusi savo dorą

Elena Spirgevičiūtė gimė 1924 m. tarnautojų šeimoje Kaune. Mokėsi seserų kazimieriečių globojamoje "Saulės" gimnazijoje, vėliau perėjo į VIII gimnaziją, kurią baigė 1942 m. Tų pačių metų rudenį įstojo į Kauno valstybinio universiteto medicinos fakultetą, tačiau okupacinė vokiečių valdžia 1943 m. kovo mėnesį universitetą uždarė ir studijas vos pradėjus teko nutraukti. Tuomet įstojo į trumpalaikius mokytojų kursus, kuriuos baigus, buvo paskirta mokytoja į Jonavos valsčių. Tačiau ir vėl į paskyrimo vietą nuvykti nespėjo.

1944 m. sausio 3-iosios vakare į Spirgevičių namo kiemo vartus pasibeldė keturi ginkluoti vyrai. Pasivadinę policininkais, jie privertė įsileisti juos į vidų. Kaip vėliau paaiškėjo tai buvo sovietų partizanai. Vienintelis iš jų kalbėjęs lietuviškai buvo Alfonsas Čeponis, kuriam po mirties buvo suteiktas Sovietų Sąjungos didvyrio vardas. Papuošė jį apgirtę, jie pradėjo siautėti. Iš pradžių nušovė bandžiusią išstrukti ir prisišaukti pagalbos Elenos motinos seserį Stasę Žukaitę. Po to pradėjo kabinėtis prie Elenos ir reikalauti tenkinti jų žemus instinktus, gra-

Pirmosios *LKB Kronikos* platintojų baudžiamosios bylos (pagal ją vėliau nuteisti 5 asmenys) tyrimo metu KGB tardytojai nustatė, kad Virgilijus Jaugelis rotatoriumi padaugino ir išplatino 6-ąjį *LKB Kronikos* numerį, buvo vienas iš aktyviausių parašų rinkėjų po Lietuvos tikinčiųjų memorandumu. LSSR Aukščiausiasis teismas 1974 m. gruodžio mėnesį jį nuteisė dviem metams laisvės atėmimo.

Baigiamojėje kalboje Virgilijus Jaugelis kaltu neprisipažino ir dar kartą patvirtino, kad tikintieji Sovietų Sąjungoje yra persekiojami, o jų siekis apginti savo teises vadinamas kova prieš valdžią.

Virgilijus Jaugelis bausmę atliko Pravienskių bendro režimo kolonijoje kartu su kriminalistais. 1975 m. vasario mėnesį čia jis buvo smarkiai sumuštas, paguldintas į Lukiškių kalėjimo ligoninę. Gydyant nuo sumušimo taip pat buvo nustatytas III-os stadijos žarnyno vėžys. Dėl sveikatos būklės 1975 m. gegužės mėnesį buvo paleistas į laisvę, birželio mėnesį padaryta operacija.

Nepaisant bausmių, sumuši-

my, lagerių operacijų, V. Jaugelis baigė slaptąjį kunigų seminariją ir buvo įšventintas kunigu 1978 m. Dėl susilpnintos sveikatos neilgai tegalėjo dirbuotis. Jo kančias užbaigė mirtis.

Vatikano radijas

sindami nužudyti, jeigu ji savanoriškai nesutiks to daryti. Tačiau Elena Spirgevičiūtė nesutiko su jų reikalavimais ir pasirinko mirtį.

Elena Spirgevičiūtė paliko mokyklinį dienoraštį, kuris atspindi jos taurią krikščionišką dvasią. 1949 m. jo originalą konfiskavo sovietų represiniai organai. Tačiau dar prieš tai kun. Pranas Račiūnas padarė keletą jo kopijų, kurios vėliau slapta buvo platinamos. Ištraukos iš jo ir pats kankinystės faktas dažnai buvo minimos periodinėje pogrindžio spaudoje (*Lietuvos katalikų bažnyčios kronikoje, Aušroje* ir kt.).

Taip E. Spirgevičiūtės garbinga žūtis tautos atmintyje tapo skaistybės pavyzdžiu. Dar 1983 m. vietos vyskupo nurodymu buvo neoficialiai surinkta medžiaga jos beatifikacijos bylai. 1999 m. rugsėjo mėnesį Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius įteikė Šventųjų skelbimo kongregacijai prašymą svarstyti E. Spirgevičiūtės beatifikacijos galimybę. Jau lapkričio mėnesį buvo gautas kongregacijos pranešimas, kad Šventasis Sostas suteikia jos bylai *nihil obstat*.

Vatikano radijas

BRANGIAI MAMAI, UOŠVEI, MOČIUTEI, PROMOČIUTEI

a.a. MARIJAI PETRIKIENEI
 mirus,

reiškiame nuoširdžią užuojautą dukrai ALINAI JURCEVIČIENEI su šeima –

KLK moterų dr-jos Priskėlimo
 parapijos skyriaus valdyba

Baltijos kelio pradžios vieta ant Gedimino pilies kalno Vilniuje, pažymėta ant pilies sienos Ntr. G. Kurpio

Pogrindžio spaustuvė, tapusi muziejumi

Andziulio-Bacevičiaus slaptoji spaustuvė Kaune sovietmečiu išspausdino tūkstančius religinių ir patriotinių leidinių ir paskleidė visoje Lietuvoje. Dabar ji lankoma daugelio pasaulio turistų

KAZYS BLAŽEVIČIUS.
 Knygnešius draugijos Kauno skyriaus pirmininkas

Šiemet sukanka 10 metų, kai Lietuva ir pasaulis sužinojo apie ypatingą inžinerinį įrenginį pakaunėje, Salių kaimo pakraštyje, didžiulės kalvos papėdėje ties Salių upeliu – katakombų spaustuvė, kurios per dešimt metų nesugebėjo išsifruoti ir sunaikinti nesukaitomos gaujos kagebistų, jų tarnų ir šnipų.

1968 m. būsimos katakombų spaustuvės vietoje V. Andziulis pradėjo statyti sodą namelį. Tas namelis ilgainiui išaugo į nematytos architektūros pilaitę, kuri nekartą užkliuvo Kauno miesto biurokratams ir pačiam V. Andziuliui sukėlė daug rūpesčių. Sunku patikėti, kad įmantrią pilaitę ir kapitalinius požemio įrengimus kietame moliniame kalvos grumte įrengė vienas žmogus taip, kad joks kaimynas, joks pašalietis net neįtarė, kas buvo daroma požemiuose!

Prasidėjo požemio darbai, kurių niekas neturėjo matyti, apie kuriuos niekas negalėjo nieko žinoti. Žinojo tik žmona Birutė ir patikimas bendražygis J. Bacevičius, kuris kartais ir talkino darbuose. Į kalną buvo rausiamasi taip atsargiai, kaip atsargiai būdavo įrengiamos partizanų slėptuvės. O reikėjo iškirsti ir išgauti daugybę kubų kietos ir sunkios uolienos, ją taip sudėstyti, kad niekam nekilų įtarimas iš kur atsirado tos uolienos; reikėjo pasigaminti, sunęsti ir sukloti į vietą daugybę tonų betono; reikėjo gauti, atsigabenti, sunęsti ir požemius, sumontuoti ir paleisti į darbą spausdinimo mašinas; reikėjo išspręsti vėdinimo ir hidroizoliacijos klausimus; o svarbiausia,

reikėjo užmaskuoti įėjimą į katakombas taip, kad joks pašalietis jo niekad neaptiktų!

Įėjimas į požemius buvo taip įrengtas, kad net išdavikui nurodžius negreit pavyktų įeiti. Įėjimas į požemius užmaskuotas nepaprastai išradimais – maskavimui panaudotas vandens bacinėlis šiltnamyje, važinėjantis ant ratukų, jį valdant slapta rankena.

1981 m. "ab" spaustuvėje išspausdinta pirmoji knygelė – vysk. K. Paltaroko "Tikybės pirmamokslis". Ši knygelė išleista vienuolika kartų bendru 32,000 egz. tiražu. Netrukus išleistas maldynėlis "Garbė Tau, Viešpatie". Jo išleistas 32 laidos bendru 55,500 egz. tiražu. 1981-1991 m. išleistas 23 pavadinimų knygelės bendru 132,000 egz. tiražu. Iš jų 125,000 egz. (iki 1990.III.11) visiškai slaptai, šimtams saugumiečių beviltiškai ieškant nesugautos spaustuvės "ab" (Andziulis-Bacevičius).

Galima įsivaizduoti, kaip siuto už nosies vedžiojami saugumiečiai. Siuto ne vien todėl, kad nesugaudoma spaustuvė dirbo, o ir todėl, kad išspausdinta literatūra nesuprantomu būdu plito po Lietuvą.

Bendražygiai buvo pasiskirstę darbu: V. Andziulis parūpindavo popierių ir spausdindavo, o J. Bacevičius literatūrą platindavo taip sumaniai, kad nė karto neįkišdavo saugumiečiams.

Iš "ab" spausdintų knygelių paminėtinos: P. Šležas, Vytautas Didysis 1430-1930 m., 1986 m., 1000 egz.; V. Šauklys (J. Bacevičius), Trumpa Lietuvos istorija, 1986 m., 3000 egz.; Kun. P. Veblaitis, Kražių skerdynės 1893 m., 1986 m., 1000 egz.; J. Urbšys, Lietuva ir Tarybų Są-

VYTAUTAS ANDZIULIS slaptoje pogrindžio "ab" spaustuvėje, veikusioje 1980-1992 metais

A+A

ANTANUI ŽEMAITAIČIUI

mirus,

jo žmoną EUGENIJĄ, dukras – AURELIJĄ ir RASĄ su šeimomis nuoširdžiai užjaučia –

Priskėlimo parapijos kredito kooperatyvo
 tarnautojai ir valdyba

A+A

ALBINUI SANKAUSKUI

mirus,

jo dukrą IRENĄ PAZNEKIENĘ su šeima nuoširdžiai užjaučiame –

Toronto Vlado Pūtvio šaulių kuopa

junga lemtingaisiais Lietuvai 1939-1940 metais, I-ji laida 1987 m., 1000 egz.; II-ji 1988 m., 4000 egz.; Sesuo Ona Mikailaitė, Palaimintasis Jurgis Matulaitis, 1987 m., 5000 egz.; P. Gražulis, Prarastos dienos. Poezija, 1987 m., 500 egz.; Rasūnas (Robertas Grigas), Benamės svajos. Poezija, 1988 m., 500 egz.; K. Genys, Ugnies kryžius. Poezija, 1989 m., 2000 egz. ir kt.

Spaustuvė "ab" dirbo 10 metų. Jos paslaptį žinojo Juozas, Vytautas ir jo žmona Birutė. Dešimt metų Birutė su nerimu klausėsi, kaip nakties tylumoje siaubingai dunksti ten, kalne, – rodos, tuoj pat Kaune išgirs – lyg dundėjimą vagonų ratų į Sibirą... Dešimt metų ji klausėsi, ar neartėja prie sodybos žvėrys, pasiruošę sunaikinti jos šeimą ir tuos Vilties žodžius.

Žiūrėdamas į šią trapiąją bet ryžtingą moterį, prisiminiau Mortą Linkaitę – trapiąją ir gležnią, bet nepaprastai drąsą ir ryžtingą legendinio Juozo Lukšos ryšininkę ir ketvirtojo mūsų Prezidento Jono Žemaičio angelą sargą – Mariją Žiliūtę... Kas šiandien pragaistingo pragmatizmo ir kosmopolitizmo dienomis supras, kokiais idealais vadovavosi Morta Linkaitė, Marija Žiliūtė, Birtutė Andziulienė?..

Skaitydamas svečių knygoje paliktus lankytojų iš Amerikos, Australijos, Japonijos, Vokietijos, Nederlandų, Švedijos, Norvegijos ir kitų šalių įrašus, imi suvokti V. Andziulio ir J. Bacevičiaus žygdarbio didybę, žygdarbio, išgarsinusio Lietuvą pasaulyje ir parodžiusi daug kam abejingam pasauliui, kad per 50 metų juodžiausios bolševikinės nakties Lietuva nebuvo palaužta ir parklupdyta, o drąsiai ir išdrąsiai priešinosi didžiuliam blogiui ir niekšybei.

Neseniai katakombų spaustuvė "ab" tapo muziejumi – Vytauto Didžiojo karo muziejaus filialu. Spaustuvę lanko ekskursijos, pavieniai lankytojai, ja domisi ir žavisi moksleivija. Andziulių sodyba tapo ryškiu tautiniu-kultūriniu židiniu. Joje ir ant Salių kalno rengiami jau tradiciniai tapę tautiniai renginiai, sutraukiantys daugybę lankytojų.

Malonu stebėti Birutės ir Vytauto nuoširdų džiaugsmą, kad sunkus ir rizikingas darbas davė savo vaisius ir padėjo priartinti Lietuvą prie 1990 m. Kovos 11-tosios.

Turner & Porter

LAI DOTUVIŲ NAMAI

TORONTE

ETOBICOKE

ir

MISSISSAUGOJE

Akibrokštai dabarties spaudoje

Lietuvoje vyksta žodinės kovos tarp kariškių ir buvusių partizanų. Amerikoje ir Kanadoje aukština homoseksualizmas

HENRIKAS KUDREIKIS

Vartydamas lietuvišką ir amerikietišką spaudą, randu kartais vieną kitą malonią žinutę, bet dažniau tenka gerokai nusivilti, nes kiekviename laikraštyje ar žurnale kas nors ką nors puola. Kovos vyksta ne šakėmis ar pagaliais, bet žodžiais. Žiauroka skaityti, kai Lietuvos patriotai-partizanai, aukšti kariškiai verčia viens ant kito dumblius.

Aukštą krašto apsaugos pareigūnas (pavardžių neminėsiu) keliose laikraščiuose ir žurnaluose sumalė į miltus vieno patriotinio karinio žurnalo redaktorių, kuriam prikiša tarnavus sovietinei nomenklatūrai. Minimas redaktorius ir sovietų laikais tebuvo menkas valdininkas ir 16-tos lietuvių divizijos karys. Jo dėka atgaivintas karinis Lietuvos žurnalas, pasižymėjęs puikiais patriotiniais straipsniais apie Lietuvos karius ir partizanus. Jis buvo vienintelis, išdrįsęs išleisti knygas apie lietuvių, prievarta paimtų vokiečių kariuomenėn, kovas, įskaitant savaizgus dalinius.

Krašto apsaugos pareigūnas pamiršo, kad jis tarnavo okupantams, bandė kaip nors išlikti gyvas. Staiga spaudoje pasirodė kaltinimai ir minėtam krašto apsaugos pareigūnui. Visa tai jis bandė paneigti, bet skaitytojams lieka nemažai abejonių. Vyksta žiaurūs žodiniai mušiai tarp Lietuvos partizanų vadų. Vieno partizanų vado straipsnį puola trys aukšti partizanų pareigūnai, kaltindami jį išdavimu ir tarnyba sovietų propagandai. Puolamas partizanas buvo vienas apygardos vadų, pakeltas į karininko laipsnį ir apdovanotas dviem partizanų kovos kryžiais.

Jo tėvas, brolis ir sesuo žuvo didvyrių mirtimi. Minėtasis partizanas buvo apnuodytas ir pakliuvo į kagebistų rankas, buvo kankintas, ir atsidūrė Sibire. Jisai įteikė spaudai KGB dokumentų išrašus, kuriuose patvirtinta, kad jis nieko neišdavė. Bet istorija čia nesibaigia, nes Lietuvos spaudoje jau pasirodė kaltinimai trims minėto partizano kaltininkams. Jie taip pat kaltinami išdavimu ir tarnyba sovietų propagandai.

Skaitytojams sunku nuspręsti, kur melas, kur teisybė. Minėti popietiniai mušiai tarp

Lietuvos patriotų visiškai nereikalingi, žemina partizanų vardą. Sovietų laikais KGB buvo nepaprastai gudri ir mokėjo, neva partizanų prisipažinimus ir pareiškimus panaudoti savo propagandai.

Bilionieriaus Soroso pinigais "Atviros Lietuvos fondas" išleido nema mokslinę knygą Anatolij Lieven "Pabaltijo revoliucija". Knygoje puolami Baltijos kraštų patriotai, ypač mons. A. Svarinskas ir vienuolė N. Sadūnaitė. Mons. Svarinskas išvaidintas "klerikalinio nacionalistų" ir ekstremistų. Knygoje autorius Svarinską ir Sadūnaitę perleidžia per kairiųjų paniekos maltuvę.

Pavarčius Šiaurės Amerikos angliškų laikraščių puslapius, dažnai tenka nusivilti ir stebėtis, kur šis kontinentas pasuko? Mičigano ir Masačusetso mokyklose homoseksualai ir lezbietės prievarta mokiniams bruka savo idėjas ir savo gyvenimo stilių. Mokiniai neturi pasirinkimo, yra priversti sėdėti per šiuos seminarus. Į tėvų protestus nekreipiami dėmesio. Mokiniai verčiami mokytį tėvus, kad jų pažiūros į homoseksualizmą yra klaidingos. Toks mokymas bus įvestas ir kitose valstijose.

Neatsilieka ir Holyvudas. 80% naujų televizijos programų garsins homoseksualizma, anti-krikščionybę, nešvarias kalbas, nuogysbes, narkomaniją, alkoholizmą. Televizija šių metų birželio 21 d. peržengė visas padurumo ribas: "South Park" programoje Šiaurės Amerikos vyro berniuko meilės organizacijos (pedofilų) pirmininkas giriasi, kad jo draugija pasiryžusi įrodyti, jog seksualiniai santykiai tarp suaugusių ir vaikų gali būti gražūs (beautiful) reiškinys.

Kas valdo šiandien Kanadą? Homoseksualų garbinimas Kanadoje jau pralenkė Ameriką, nes Kanados valdžia oficialiai uždraudė Lauros Schlesinger radijo programas. Laura, pagal Šv. Raštą, išdrįso skelbti, kad homoseksualizmas yra ne normalus, nuodėmingas gyvenimo būdas. Galima pridėti, kad eilė didelių firmų (pvz. "Proctor Gamble") jau paskelbė atsiimti iš šios programos savo skelbimus. Amerikoje šimtai protestų siūlo šią programą uždrausti. Tačiau uždrausti paplitusią pornografiją, pasak jų, būtų laisvės varžymas.

A+A

VALENTINUI MAČIONIUI

iškeliavus amžinybėn,

nuoširdžiai užjaučiame žmoną LAIMĄ, dukras GRAŽINĄ ir LAIMUTĘ –

Priskėlimo parapijos choras

A+A

VALENTINUI MAČIONIUI

mirus,

nuoširdžiai užjaučiame jo žmoną LAIMĄ, dukras GRAŽINĄ ir LAIMUTĘ bei vaikaitę GINTARĘLĘ –

Toronto pensininkų klubo valdyba

P A D Ė K A

A+A

LEOKADIJA VITIENĖ

mirė 2000 m. liepos 13 d. Tillsonburge, Ontario; palaidota liepos 14 d. Šv. Jono lietuvių kapinėse, Mississaugoje, Ont.

Dėkoju visiems, kurie suteikė jai paskutinį patarnavimą ir palydėjo į amžinojo poilsio vietą. Nuoširdus ačiū prel. Jonui Staškevičiui, kuris atnašavo gedulines šv. Mišias už velionę Leokadiją ir palydėjo į kapines.

Dėkojame visiems, aukojusiems šv. Mišioms, atsiuntusiems gėlių, pareiškiusiems mums užuojautą. Ačiū karsto nešėjams, B. Vytienei už vargonavimą, A. Ratavičienei už atsisveikinimo žodį.

Dėkingas J. Vitas

Aušros Vartų (Medininkų) koplyčia Vilniuje, kurią gausiai lanko įvairių tautybių maldininkai ir turistai
Nuotr. J. Polio

Sovietinio saugumo siautėjimas Lietuvoje

Dokumentinis veikalas, parašytas trijų istorikų ir išleistas Vilniuje

JUOZAS VITĖNAS

Sovietų Sąjunga abiejų okupacijų metais buvo Lietuvoje sukūrusi stiprias saugumo pajėgas, siekdama išlaikyti naujai įvestą santvarką ir užgniaužti bet kokį pasipriešinimą. Apie tai 1999 m. yra išleista trijų autorių knyga „Sovietinis saugumas Lietuvoje 1940-1953 metais“, kurioje aprašoma to laikotarpio sovietinio Saugumo organų struktūra, personalas ir veikla.

Kaip rodo knygos pavadinimas, ji apima pirmąją okupaciją 1940-41 m. ir antrąją tikiai iki 1953 m., t. y. iki Stalino mirties. Knyga susideda iš trijų dalių, kurių kiekviena parengė skirtingas autorius.

Pirmoje knygos dalyje „Sovietinio saugumo struktūra ir funkcijos“ Inga Petravičiūtė aiškina, kad sovietams 1940 m. birželio 15 d. Lietuvą okupavus, sovietinių valdžios organų steigimas buvo pradėtas po oficialaus jos įjungimo rugpjūčio 3 d., o NKVD (Vidaus reikalų liaudies komisarijatas) oficialiai pradėjo veikti rugsėjo 3 d. Tačiau 1941 m. vasario 3 d. NKVD buvo padalinintas į atskirus komisariatus: NKVD – vidaus reikalų ir NKGB – valstybės saugumo liaudies komisarijato. Bet 1946 m. NKVD buvo pavadintas MVD – vidaus reikalų ministerija, o NKGB tapo MGB – valstybės saugumo ministerija. Petravičiūtė detalčiai aprašo šių saugumo organų struktūrą, jų padalinius ir paskirtį. Anot jos, vienas svarbiausių sovietinių represinių organų veiklos barų pokario metais buvo kova su ginkluota lietuvių rezistencija. Tuo tikslu jau nuo 1944 m. liepos mėn. veikė NKVD priklausius Kovos su banditizmu skyrius (OBB). 1947 m. jis buvo perkeltas į MGB, kurio žinioje buvo ir striubūriai, ir lietuvių pabėgėlių Vakarų valstybėse sekimas. 1951 m. Vyriausiajam Lietuvos išlaisvinimo komitetui (VLIK) buvo pradėta agentūrinė byla „Džiazas“, katalikų dvasininkas – „Kontaktas“. Buvo sekamos lietuvių išeivių organizacijos Amerikoje bei Europoje ir siekiama užveruoti jų narius. Berlyne veikė NKGB grupė, kuri grobė lietuvių pabėgėlius ir grąžino į Lietuvą. Pavaizduoti NKVD-MVD ir NKGB-MGB struktūrai pateikiamos 26 schemos (49-71 psl.).

Antrajame knygos skyriuje „MVD-MGB darbuotojų personalinė sudėtis“ Liudas Truska pateikia daug statistikos apie jų skaičių bei tautinę kilmę.

Sovietams okupavus Lietuvą 1940 m. birželio 15 d. pirmieji saugumo darbuotojai buvo vietiniai komunistai, išėję iš kailėjimų, tačiau jau tą pačią dieną iš Maskvos atvyko bent šeši NKVD pareigūnai ir po to jie masiškai ėmė plūsti į Lietuvą. Rugpjūčio 9 d. tarp 254 naujai paskirtų saugumo pareigūnų 118 buvo lietuviai, 92 rusai ir 44 žydai (91 psl.). Sekančių 1941 m. gegužės mėn. NKVD centro darbuotojus – skyrių vedėjus, sekretorius, tarytojus – sudarė 52,2% rusakalbiai, 31,2% lietuviai ir 16,6% žydai. Pačių aukščiausių pareigūnų, atsiųstų iš Rusijos, nuosimtis buvo dar didesnė (93 psl.). Pagal lentelę nr. 1 NKGB ir NKVD 1941 m.

birželio mėn. žinybose dirbo 4340 vietiniai ir 704 nevietiniai, t. y. Maskvos atsiųsti.

Rašydamas apie antrąją Lietuvos okupaciją, Truska atskirai pateikia NKVD-MVD ir NKGB-MGB darbuotojų sudėtį. 1944 m. liepos 14 d. Vilniuje įsikūręs NKVD ėmė sparčiai ruošti personalą, ir jau gruodžio mėn. turėjo 4638 darbuotojus, kuriuos sudarė buvę sovietiniai partizanai ir pogrindžio veikėjai, buvę prieškariniai NKVD darbuotojai, iš „brolisų respublikų“ atsiųsti NKVD darbuotojai ir naujai priimti vietos gyventojai. Pagal tautybę buvo 51,3% rusų, 25,3% lietuvių, 5,5% žydų, 1,2% lenkų ir 16,5% kitų (102 psl.).

1947 m. liepos 1 d. MVD jau dirbo 11,534 asmenys, kurių 45,5% buvo rusų, 41,1% lietuvių ir 13,4% kitų. Perdėm rusiškai buvo Kovos su banditizmu (tai yra, partizanais) valdyba. Pateikiamas šios valdybos viršininkų, jų pavaduotojų bei jos poskyrių ir apskrėčių skyrių viršininkų pavaduotojų pavardės. Visos jos rusiškos (106 psl.). Lietuviškiausia buvo milicija, kurioje 1951 m. dirbo 5667 asmenys, kurių 57,9% buvo lietuviai, 36,5% rusai, 1,0% žydai (111 psl.). Per visą pokarį NKVD-MVD vadovavo gen. J. Bartašiūnas, daugiau kaip 30 metų Rusijoje gyvenęs, gerokai surusėjęs ir sunkiai lietuviškai kalbėjęs. Jo pavaduotojas kadru reikalams buvo lietuvis A. Mickevičius, vėliau pasivadinęs D. Kučinskis (103 psl.).

NKGB-MGB lietuviška grupė buvo pradėta atkurti 1943 m. pabaigoje prie Maskvos ir sekančių metų pabaigoje ji turėjo 931 darbuotoją, kurių 62,9% sudarė rusai, 20,8% lietuviai, 10,4% žydai ir 0,1% lenkai, 5,8 kitų (119 psl.). 1948 m. sausio 1 d. MGB personalą jau sudarė 2317 asmenų, iš kurių 1714 buvė rusai, 237 lietuviai ir 359 kiti. Tačiau vadovaujančiame personalo dirbo tik 29 lietuviai (3,7%). Žydų pokario metais vadovaujančiose pozicijose nebeliko (123 psl.). Atkurtai NKGB grupei iš pradžių vadovavo A. Guzevičius, kuris 1945 m. buvo iš šių pareigų pašalintas (120 psl.).

Truska savo knygos dalyje pateikia 13 statistinių lentelių apie įvairią NKGB-MGB darbuotojų sudėtį.

Trečiajame knygos skyriuje „Teroras ir karo nusikaltimai“ Arvydas Anušauskas pateikia daugiau ar mažiau žinomų duomenų apie suėmimus, nužudymus ir trėmimus abiejų okupacijų laikotarpiu (iki 1953 metų).

Po Lietuvių fondo spaudos konferencijos liepos 20 d. PL Centre Lemonte kalbasi Pasaulio lietuvių bendruomenės pirm. VYTAUTAS KAMANTAS (dešinėje) ir spaudos darbuotojas BRONIS JUODELIS, kuris yra ir „Draugo“ fondo direktorių tarybos pirmininkas
Nuotr. Ed. Šulaičio

Vienas milijonas lietuvybei

ALDONA ŠMULKŠTIENĖ, Čikaga

Pirmą kartą Lietuvių fondo istorijoje paskirtas vienas milijonas dolerių lietuvių išlaikymo reikalams! Apie tai buvo pranešta LF spaudos konferencijoje š. m. liepos 20 d. PLC Lemonte, kurioje dalyvavo lietuvių spaudos ir TV atstovai bei dalis LF tarybos ir v-bos bei Pelnos skirstymo komisijos narių.

Dr. A. Razma, Pelnos skirstymo komisijos pirmininkas, pasveikins visus, kvietė LF tarybos pirm. Algirdą Ostį tarti žodį. A. Ostis sakė, kad buvo nuspręsta paskirti 1 mil. dolerių lietuvių išlaikymo, o pridėjus 25,423 dol. likutį iš pereinamųjų metų susidarė 1,025,423 dol. suma! Iš viso iki šiol LF yra išdalinta 7,677,795 dol. plius 1,150,000 dol., skirtų kaip dovana Lietuvai. LF v-bos pirm. Povilas Kilius pabrėžė, kad pirmą kartą LF istorijoje vienas milijonas

yra skirtas kultūrai, švietimui, jaunimui, visuomeniniams reikalams, ir tai iš palūkanų. Pagrindinis kapitalas, kuris dabar siekia jau 10 mil. dolerių, yra nepaliekamas!

Dr. Jonas Valaitis, LF garbės komiteto pirmininkas, paaiškino, kad tas komitetas eina nominacijų komisijos pareigas ir atlieka specialius uždavinius. Pz. šiais metais LF steigėjo dr. A. Razmos premija. Pradžiai yra paskirta 25,000 dol. Bus sudaryta komisija, kuri nuspręs, kam tą premiją skirti. (Ji gali būti skiriama asmenims, institucijoms ir organizacijoms, dirbančioms švietimo, mokslo, kultūros ir visuomeninės veiklos srityse). Šiai pradinei sumai nereikėjo suvažiavimo pritarimo, užteko LF Tarybos, o ateityje 100,000 dol. premija bus skiriama, jei sekantis LF narių suvažiavimas tam pritaris.

PLB pirm. Vytautas Kamantas dėkojo LF už teikiamą kasmetinę paramą PLB ir visų kraštų Bendruomenėms. Šiais metais daugeliui projektų yra skirta apie 20%, t. y. arti \$200, 000. 2000 m. paskirstyta 966,122 dol. Dar liko atidėti 59,301 dol. nenumatytiems skubiems prašymams.

Stipendijų pakomisė sudarė: Vytenis Kirvelaitis, Ramunė Lukienė, dr. Antanas Razma, Ramona Stephens-Zemaitienė (pirm.) ir protokolo sekretorė Alė Razmienė.

Dr. A. Razma, Pelnos skirstymo komisijos pirm., dėkojo visiems komisijos nariams, atlikusiems milžinišką darbą ir dariniai dirbusiems, kad pelnas būtų kuo geriausiai paskirstytas. Jis dėkojo ir Alėi Razmienė, kuri, šalia darbo valandų įstaičioje, paskyrė daug laisvalaikio dienų ir vakarų beruodama prašymus su santraukomis, o tų prašymų buvo per 300, neskaitytą daugybės papildomos medžiagos.

Pelnas paskirstytas sekančiai: švietimui – 401,918 dol. Į tą sumą įeina įvairūs švietimo reikalai – 203,825 dol. ir stipendijos – 198,093 dol. Stipendijoms iš viso buvo gauta 192 prašymai, patenkinta – 118. Iš viso paskirta 157,500 dol. Stipendijų dydis – 300-5,600 dol. Dar 40,593 buvo paskirta stipendijoms iš specialiųjų fondų, žmonių įsteigtų ir esančių Lietuvių fonde. Iš jų stipendijos skiriamos pagal tu fondų pageidavimą. Kultūriniai reikalams paskirta 148,127 dol. Visuomeniniams reikalams – 416,077 dol. Didžiosios sumos paskirstytos sekančiai: 100,000 dol. Rytų Lietuvos ir Rytų Europos kraštų mokytojams parėmimo. 70,000 dol. išeivijos žiniasklaidai, įskaitant lietuvių televizijai 10,000 dol. programai apie išeivijos darbus, kuri bus rodoma Lietuvoje per „Panoramą“. 60,000 dol. – JAV liuanistinėms mokykloms. Po 50,000 dol. Pasaulio lietuvių centrui Lemonte ir Jaunimo centrui, Čikagoje. 25,000 dol. LF steigėjo dr. A. Razmos premijai, 20,000 dol. Dainavos stovyklai, Michigan. Po 15,000 dol. knygos „Reflections from Flaxen Past: For Love of Lithuanian Weaving“ išleidimui ir Pasaulio lietuvių archyviui, Lituanistikos tyrimo ir studijų centrui. 11,000 dol. – Lietuvių operai Čikagoje.

Po 10,000 dol. – tarptautiniam kongresui „Komunizmo nusikaltimų įvertinimas“ Vilniuje; Baltic studies programoms, University of Washington; A.P. P.L.E. – Lietuvos pedagogų kvalifikacijų kėlimo kursams; Mažosios Lietuvos enciklopedijos išleidimui; Vasario 16 gimnazijai Vokietijoje; X-jam Pasaulio lietuvių jaunimo kongresui Australijoje – 18 atstovų iš Rytų Europos. 8,000 dol. „Neringos“ stovyklavietei. Po 6,000 dol. PLB X-jam seimui Vilniuje, dr. Augustino Izdelio knygos „Lithuania 1941: Sovietization, Revolt and the Holocaust“ išleidimui; mokytojų ir jaunimo studijų savaitei Dainavoje, JAV LB mažųjų apylinkių kultūrinei veiklai.

P. Kilius paaiškino dr. A. Razmos 100,000 premijos finansavimo galimybes (jei sekantis LF narių suvažiavimas tą premiją patvirtintų): yra per 4 mil. dol. vertės nerealizuoto kapitalo. Vienas siūlymas būtų iš to neinvestuoto kapitalo atskirti 1 mil. dolerių, jei investuoti, o iš pelno skirti premijas.

JAV LIETUVIŲ FONDO Pelnos skirstymo komisija. Iš kairės: Alė Razmienė (protokolų sekr.), Dalia Puškorienė (sekr.), Ramunė Lukienė, Rėda Plūrienė, Ramona Stephens-Zemaitienė; stovi: dr. Antanas Razma (pirm.), dr. Petras Kisieliū, adv. Algirdas Ostis, Kęstutis Ječius, dr. Vytautas Narutis

Lietuva Amerikos prezidento atsiminimuose

Buvusio JAV prezidento George Bush ir Saugumo tarybos pirmininko Brent Scowcroft knyga „Pasikeitęs pasaulis“. Joje Lietuva iškeliama kaip tarptautinės politikos problema

ANTANAS KUČYS, Čikaga

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Balandžio 18 d. Jim Baker, pavadus, žinoma, prezidentui, pareiškė, kad blokada reikštų Lietuvai lyg bausmę, ir tai paveiktų JAV-SSSR santykius (223). Ševarnadaze atsakė, jie pasiryžę panaudoti Lietuvoje tik politines priemones, nesą kitas galimybes. Tačiau jis spaudė, kad Lietuva turėtų pirmą žingsnį padaryti.

Sekančią dieną, rašo Bush, susitikęs Key Largo saloje su Prancūzijos prezidentu Mitterrand. Jis pasakė prancūzui: „Jeigu jie nutrauks alyvą ir dujas, aš turiu ką nors daryti“ (223). Prancūzijos prezidentas atsakė: „Mūsų interesus yra išlaikyti Gorbaciova ten, kur jis yra, ir palaikyti Lietuvos nepriklausomybę. Tai viena, o antra, reikia derėtis su Gorbaciovu ir duoti jam laiko daromoms reformoms. Jeigu sovietai eity toliau ir nutrauktų alyvą bei dujas, mūsų atsakyme turėtų būti tik ekonominės sankcijos“. Taip patarė Mitterrand, kurį G. Bush labai vertino ir su jo patarimais skaitėsi.

Rašo Brent Scowcroft: balandžio 23 prezidentas susaūkė didelį posėdį kabineto patalpoje. Jame dalyvavo Saugumo tarybos nariai, užsienio politikos ekspertai ir ekonomistai. Buvo kalbama, kokias Lietuvai priemones būtų galima pritaikyti, jei Gorbaciovas panaudotų smurtą, ir kaip būtų galima jį nuo to sulaukyti. Bet koks grasinimas panaudoti karines priemones buvo net neuzsimintas. O tai jau žinojo ir Gorbaciovas. Buvo tik planuota suspenduoti tai, apie ką prezidentas buvo kalbėjęs su Gorbaciovu ir, atrod, pažadėjęs, būtent didžiausio palankumo statusą prekiaujant su sovietais. Tokia bausmė, žinoma, būtų bereikšmė, nes tokio statuso neturėjo ir daugelis gerų JAV draugų.

Įdomus tame posėdyje ir užsienio sekretoriaus Jim Baker pranešimas (225). Jis pasakė: JAV turi du tikslus – apsaugoti bendrus santykius su SSRS ir vengti nesantaikos su draugais. Jis tarėsis su beveik visais iš jų ir gavęs tokias politikai pritarimą (ten pat). Bet (čia įsiterpia G. Bush) nei viena iš Bakerio pasiūlytų tikslų tiesiogiai nepaiso Lietuvos interesus. Jis manęs, kad reikia su Gorbaciovu griežčiau pasielgti, nes jis neištesėjęs savo pasižadėjimo. Reagavimas, apie kurį tame posėdyje buvo pasisakyta, būtų tik švelnus pabarimas. Kiekvieną prie to stalo išklauses, jis nusprendė: pasiremti vien tik jų pritarimu būtų nenaudinga ir tik laiko gaišinimas. Jis nusprendė veikti.

Tomis diskusijomis jis nebuvo patenkintas, rašo prez. Bush, kadangi jie neišsklė jokios akcijos. Pagrindinis mūsų tikslas, rašo jis, buvo parodyti lietuviams paramą, nes jie vis tikėjo, jog amerikiečiai parems. Be to, sunku stebėti nieko nedarant. Jis norėjęs parodyti lietuviams, kad JAV remia jų siekimus, bet nesiryžta eiti su jais prie barikadų.

Prezidentas turėjo posėdį su jungtine kongreso vadovybe. Jis plačiai painformavo apie padėtį Lietuvoje ir taktiką, kuria jis tvarko santykius su Gorbaciovu bei lietuviais. Jo maloniam nusteimui, jie stipriai pritarė jo taktikos lankstumui,

sprendžiant problemą be dramatiškų ėjimų. Sen. Jesse Helms buvo išimtis: jįsai siūlė pripažinti Lietuvos vyriausybę, bet Rostenkowski ir kiti sutiko su prezidento mąstymu: kas atsitiktų visoje Rytų Europoje, jei atskirtume Lietuvą nuo Sovietų Sąjungos (126).

„Kad ir ištikimas patriotas, Landsbergis, komplikuoamas padėtį, pasirodė labai nesukalbamas. Tą pačią dieną jis pasiskundė, kad jo šalis yra antrojo Miuncheno auka. Aš įniršau. Aš galėjau suprasti jo nusivylimą, tačiau taip pat norėjau įteigti, jog mes buvome už Lietuvos nepriklausomybę. Apkalbinimas, kad aš išdaviau (Lietuvą, A.K.) buvo tikrai baisus (126).“

Sekančią dieną, prezidento Bush įtaigoti Mitterrand ir Kohl paskelbė viešą kreipimąsi į Landsbergį, kuriame ragino suspenduoti nepriklausomybės deklaraciją ir kooperuoti su Gorbaciovu. Prieš darydamas ką iš savo pusės, jis suredagavo laišką Gorbacioviui. Sėdęs prie masinės rašė ilgai, prirašė penkis puslapius. Jis įspėjo Gorbaciova, kokių priemonių imsis, jei tas nesiliaus grąsines Lietuvai. O tos priemonės, tai tokios pat kaip ir anksčiau: nutrauks derybas dėl raketų (MFN), neduos Sovietų Sąjungai privilegijuotos padėties prekyboje ir t.t. Pataisyta šio laiško versija buvo paskelbta balandžio 29 d.

Kai JAV prezidentas laukė atsakymo iš Gorbaciovo, gegužės 1 d. senatas 73 prieš 24 nutarė nutraukti privilegijuotos prekybos sutartį, kol Gorbaciovas atšauks blokadą prieš Lietuvą (227). Už dviejų dienų gautas per ambasadorių Dubiną Saugumo tarybos pirmininkui B. Scowcroft pranešimas: Gorbaciovas, manas, kad Maltoje jie susitarė dėl principų, kuriuos turime taikyti Lietuvai. Jis pabrėžė, kad ta problema galėtų būti išspręsta tik demokratiniu būdu, apgalvotai ir niekam iš šalies nesikišant. Jeigu norite bloginti santykius tarp mūsų žmonių ir JAV, siekite atsiskyrimo.

Jis, Gorbaciovas, anksčiau supratęs, kad susitarimai Maltoje dėl Lietuvos galioja. „Ar mes dabar turime suprasti, kad jūs pakeitėt sprendimą dėl ekonominių sutarčių neigiamą prasmę? – rašė Gorbaciovas. Nusivylęs jis įrodinėjo, jog Maltoje, Lietuvos atsisakymo klausimu buvo tvirtai susitarta, ir tai sovietų naudai, o dabar JAV jau grasina ekonominėmis sankcijomis, girdi, neduosite mums to, ką duodate tik geriems draugams.“

Įdomu tai, kad čia prez. Bush aprašytieji posėdžiai ir vyriausybės Lietuvos reikalų pasikeitimai raštais įvyko po to, kai Gorbaciovas jau buvo pradėjęs Lietuvai už paskelbtą nepriklausomybės deklaraciją keršyti, nes dujos buvo nutrauktos

balandžio 17, o sekančią dieną užsuko ir alyvos tekėjimą. („Chicago Tribune“, 1990.IV.18 ir 1990.IV.19).

Prasidėjo daug vargo Lietuvos gyventojams atnešusi blokada. Nieko nepadėjo ir prez. G. Bush gasdinimas, kad pablogės tarpvalstybiniai santykiai ir bus panaikintos prekyboje privilegijos.

Birželio 28 ministrė pirmininkė K. Prunskienė Aukščiausioje taryboje išdėstė, ką ji sužinojo iš Gorbaciovo judėjimų 45 min. pasimatyme. Po to ji pasiūlė priimti rezoliuciją, skelbiančią Kovo 11-tosios deklaracijos trijų mėnesių moratoriumą. Atseit, suspenduoti to akto galiojimą. Rezoliucijos projektas buvo atmestas, nes A. tarybos nariai suprato, jog tai gali būti klaida: jei deklaracija bus negaliojanti, tai sovietai paskirs tokią vyriausybę Lietuvai, kuri būtų paklusni Kremlui („Chicago Tribune“, 1990.VI.29).

Kazimiera Prunskienė, buvusi tada ministrė pirmininkė, lankėsi Vašingtone ir buvo priimta prezidento. Audiencija, kad ir neformali, užtruko 45 minutes. Tai ir tas faktas rodo, jog prez. Bush labai rūpėjo palenkti Lietuvą Vakarų interesų naudai, kartu padėti Gorbacioviui vairuoti savo imperiją „perestroikos“ link.

Apie K. Prunskienę G. Bush rašo: „Aš pastebėjau, kad ji yra palanknesnė susitarimams negu Landsbergis. Ji supratusi, kad JAV ilgą laiką rėmė Lietuvos nepriklausomybę ir kad yra sunkus uždavinys padėti jos šaliai, neišleidžiant iš akių JAV interesų su Sovietų Sąjunga“ (228).

Užbaigdamas knygos skyrių „A careful dance“, kur tiek daug vietos skirta Lietuvos išsivadavimo problemai, G. Bush prisipažįsta, kad metai praėjo vis ko nors geresnio tikintis, bet nuskendo į gerą nežadantį netikrumą, nes sovietų karinė vadovybė pareikalavo, kad Gorbaciovas ir Ševarnadaze nebedarytų jokių nuolaidų. O prieš akis turėjome Vokietijos sujungimą ir Europos reformavimą į laisvą žemyną.

Ir dėl viso to kalta... Kovo 11-tos Nepriklausomybės deklaracija! Štai knygos autoriaus George Bush žodžiai: „Padėtis Lietuvoje aptemdė bet kokią sutarimą dėl Vokietijos (susiavinimo, A.K.) ir birželyje numatytą viršūnių susitikimą“ (229).

Bet neįvyko tai, ko prezidentas G. Bush bijojo.

Tai buvo mūsų tautai ir Lietuvos valstybei reikšmingi istoriniai metai. Griūvanti Sovietų Sąjunga Amerikai sudarė galvą: kokią taktiką pasirinkti užsienio politikoje? O Lietuva atsistojė prieš sprendimą – tapti laisva dabar, arba – likti toliau

(Nukelta į 4-tą psl.)

Matininkas
TOMAS A. SENKUS, B.Sc., O.L.S.
ONTARIO LAND SURVEYOR
40 Burrows Avenue, Toronto, Ontario M9B 4W7

TEL: (416) 237-1893
FAX: (416) 237-0426
E-mail: tom.senkus@sympatico.ca

LAISVOJE TĖVYNĖJE

ISTEIGTAS RĖMIMO CENTRAS

Rugpjūčio 10 d. Pasaulio lietuvių bendruomenės atstovybė Lietuvoje, Mokslo ir studijų departamentas prie Švietimo ir mokslo ministerijos bei Regioninių problemų ir tautinių mažumų departamentas prie LR vyriausybės įsteigė Užsienio lietuvių rėmimo centrą, kuris teiks finansinę paramą užsienyje gyvenantiems bei Lietuvos aukštosiose mokyklose norintiems studijuoti tautiečiams, skelbia LGTIC. Įstaigos tikslai yra skatinti užsienyje gyvenančių lietuvių mokymąsi Lietuvos aukštosiose mokyklose bei užsienio lietuvių bendruomenių ir Lietuvos aukštųjų mokyklų glaudesnį bendradarbiavimą. Tikimasi, kad dažniausiai stipendijas studijoms Lietuvoje gaus lietuviai iš Rusijos, Lenkijos bei Gudijos. Siekdama savo tikslų, įstaiga užsiims knygų, laikraščių, garso įrašų leidyba, kompiuterinių laikmenų atgaminimu, viešosios nuomonės tyrimu, mugių, parodų ir suvažiavimų rengimu.

KOMISIJA BAIGĖ DARBĄ

Rugpjūčio 11-12 d.d. paskutinį kartą posėdžiavo šios kadencijos seimo ir JAV lietuvių bendruomenės atstovų komisija, praneša BNS/LGTIC. Po seimo rinkimų ir šiemet įvykusio JAV lietuvių bendruomenės suvažiavimo keisis komisijos sudėtis. JAV lietuvių bendruomenės atstovai buvo L. Rugienienė, V. Maciūnas, R. Narušienė, D. Puškorienė bei V. Vidugiris. Lietuvos seimui atstovavo F. Palubinkas, Č. Juršėnas, R. Ozolas, J. Razma bei A. Sakalas. Posėdyje buvo perskaityti komisijos veiklą apibendrinantys pranešimai, bus paskelbtos komisijos rezoliucijos. Nuo 1996 m. buvo surengti 8 šios komisijos posėdžiai.

DAR NERANDA TURTUOLIO

Buvęs „Mažeikių naftos“ vadovas Gediminas Kiesius, jo sūnus ir vairuotojas dingo š.m. liepos 6 d. pakeliui iš Vilniaus oro uosto į namus Mažeikiuose. Po keturių dienų, Vilniuje policija rado G. Kiesaš automobilį, bet nebuvo jokių smurto pėdsakų, rašo BNS. Jis, vienas turtingiausių žmonių Mažeikiuose ir visoje Lietuvoje, 5 metus vadovavo bendrovei „Ma-

žeikių nafta“, iš pareigų pasitraukė pernai rugpjūčio mėnesį ir įsteigė savo įvairios komercinės veiklos bendrovę. Rugpjūčio 12 d. G. Kiesaš žmona per spaudą kreipėsi į visuomenę, ieškodama žinių apie vyro, sūnaus ir vairuotojo pagrobimą. Ligšiol suimtas tik vienas įtariamasis, su Panevėžio „tulpinių“ gauja siejamas asmuo.

SUGRIAUTI SANDĖLIĄ

Rugpjūčio 11 d. didžiulė žemės nuošliauza Vilniaus pakraštyje sugriovė didžiausios Baltijos kraštuose keraminių plytelių gamintojos „Dvarčionių keramika“ du sandėlius. Žmonės nenukentėjo, bet įmonei padaryta dešimtys milijonų litų nuostolių. Gamybos sugadinta už 4 mln. litų. Nuošliauza taip pat pažeidė įmonės ryšius, vandentiekį, šilumos tiekimą. Nusilinko apie 8000 kubinių metrų žemės, praneša BNS/LGTIC.

SULAIKĖ TERORISTĄ

BNS/LGTIC skelbia, kad Vilniaus oro uosto pasieniečiai rugpjūčio 11 d. sulaukė Turkijos pilietį 38 m. amžiaus Ali Ay, įtariamą terorizmu, narkotikų kontrabanda stambiu mastu ir pinigų plovimu. Vienas stambiausių Turkijos narkotikų verslininkų, atskridęs iš Stokholmo, pateikė Švedijos piliečio pasą, kurį patikrinę pasieniečiai rado, kad jo ieško ne tik Italijos ir Turkijos policija, bet ir Vokietijos bei Olandijos teisėsauga dėl prekybos heroinu. Jis aiškinosi atvykęs į Lietuvą turizmo tikslais.

NEMAZĖS PVM

Seimo atstovas Jonas Valatka siūlė PVM sumažinti nuo 18% iki 5% būtiniausios maisto prekės – duonai, pienui bei mėsai, kaip yra daroma daugelyje Europos ir kitų pasaulio kraštų. Tačiau pagal Pasaulinės prekybos organizacijos reikalavimus, toks pat tarifas turėtų būti taikomas ir įvežtiniam maisto produktams. ELTOS žiniomis, Finansų ministerija nežada mažinti pridėtinės vertės (PVM) maisto produktams, nes biudžetas netektų 355 milijonų litų pajamų.

VEIKIA NELEGALIOS MOKYKLOS

BNS/LGTIC praneša, kad švietimo ir mokslo ministerija susirūpinusi nelegalių aukštųjų mokyklų veikla Lietuvoje. Keturių nevalstybinės aukštosios mokyklos turi teisę teikti aukštąjį išsilavinimą – Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarija, Tarptautinė aukštoji vadybos mokykla, Telšių kunigų seminarija ir Lietuvos krikščioniškojo fondo mokykla Klaipėdoje. Internetu savo paslaugas siūlo save aukštosiomis vadinančios mokyklos, kurių diplomai, kitų lengvai už pinigą įsigijami, nėra pripažįstami nei Lietuvoje, nei užsienyje. Jų gali būti septynios, teigia ministerijos pareigūnai, kurie tikisi, kad naujasis Aukštojo mokslo įstatymas, įsigaliojantis rugsėjo 1 d., palengvins rimtoms institucijoms įteisinti savo veiklą. RSJ

BPL Import/Export

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ IR LENKIJĄ

\$1.99 už kilogramą + \$20 už pristatymą SKAMBINTI 905 545-8868 – Asta arba Beatas Brasai Siuntiniai peimami iš namų nemokamai. Perduodame pinigų. Adresas: 23 Springer Ave., Hamilton, Ont. L8M 2W7

PĖDOS SPECIALISTAS

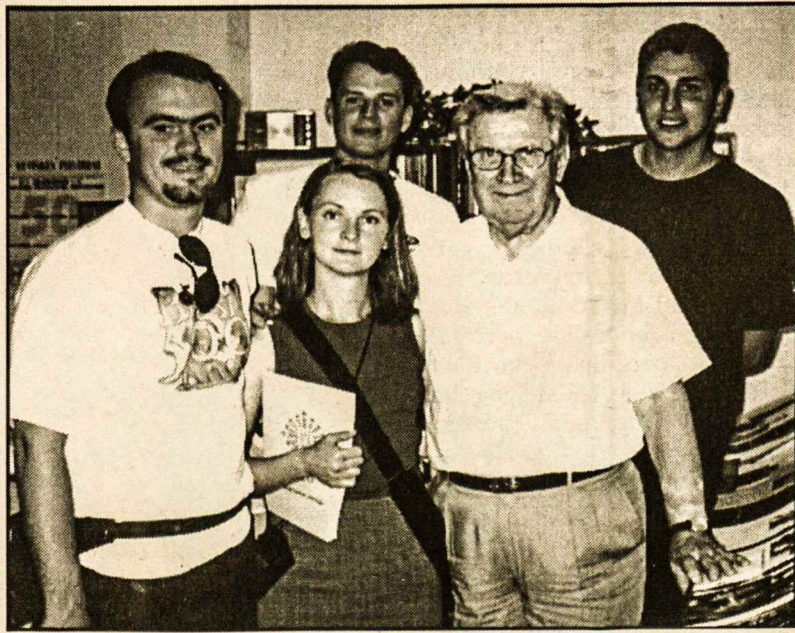
CHIROPDIST ROBERTAS NEKRAŠAS, M.D., D.C.H.

- KULNO SKAUSMAI
- PĖDOS SKAUSMAI
- PIRŠTŲ DEFORMACIJOS
- NAGŲ DEFORMACIJOS IR GRYBELINIAI SUSIRGIMAI
- ĮAUGĘ NAGAI
- VIETINĖ NEJAUTRA IR CHIRURGINIS GYDYMAS
- SENIORŲ PĖDŲ PRIEŽIŪRA

- VAIKŲ EISENOS NESKLANDUMAI
- PLOKŠČIAPĖDYSTĖ IR EISENOS SUTRIKIMAI
- PĖDOS DEFORMACIJŲ TAIŠYMAS ORTOPEDINIAIS INDEKLAIS
- PRIMAME VISUS PLANINIUS DRAUDIMUS
- STERILŲ ĮRANKIŲ

PRIMAME LIGONIUS TRIJOSE JUMS PATOGIOSE VIETOSE:
X ANCASTER, 352 WILSON ST. E. TEL. 648-9176
X HAMILTON, 609 UPPER JAMES ST. TEL. 388-3541
X HAMILTON, 255 MAIN ST. W. TEL. 523-7944

Tautinių šokių šventės proga "TŽ" redakciją aplankė šokėjai iš Brazilijos ir Vokietijos. Iš kairės: Aleksas Sutkevičius, Leonardas Ramašauskas, Fernandas Tijnūnėlis, Diana Miulerytė (iš Vokietijos), "TŽ" redaktorius Česlovas Senkevičius

Palaidota partizanų vado bendražygė

Š. m. liepos 26 d. į amžinojo poilsio vietą Karmėlavos kapinėse palaidota partizanė Elena Palubeckytė-Astrauskienė (slapyvardė Liudas 1912-2000), LLKS tarybos prezidento pirmininko J. Žemaičio-Vytauto bendražygė.

1953 m. partizaninis pasipriešinimas jau buvo palaužtas, nemažai buvusių partizanų, netgi vadų, buvo saugumiečių užverbuoti ir padėjo sunaikinti paskutiniuosius partizanus.

1953 m. pavasarį saugumiečiai ypač stengėsi rasti J. Žemaičio bunkerį. Tam buvo pasiūlyta daug užverbuotų partizanų ir ryšininkų. Operacijai vadovavo MVD ministerio pavaduotojas L. Martavičius ir žinomi čekistai – N. Dušanskis, J. Sincyn, B. Žilinskis ir kt. Operacijos eiga domėjosi L. Berija.

Gegužės 23 d., 2 v. nakties, išdavikams padedant, buvo suimti J. Palubeckytė-Simas, kuris žinojo slėptuvės vietą ir kurio J. Žemaitis absoliučiai pasitikėjo.

Mušamas ir kankinamas J. Palubeckas septynis paras slėptuvės nepadarė. Galop tikėdamasis, kad J. Žemaitis, tiek laiko jo nesulaukęs, bus pakietęs slėptuvę, gegužės 30 d. nurodė jos vietą. Deja, J. Žemaitis ir su juo buvusios M. Žilūtės ir E. Palubeckytės slėptuvės nebuvo palikę. 11 v. čekistai per vėdinimo angą įmetė specgranatą. Per kelias akimirkas E. Palubeckytė norėjo nušauti J. Žemaitį – taip buvo sutarta, tačiau vadas pasakė: "Gal pavyks prasiveržti..."

Iš bunkerio ištraukti partizanai atsigaivo po 15 min. ir tuoj

Tegul bus lengva šventoji Lietuvos žemelė atstovei tui patriotų kartos, kuriai Dievas, tauta ir tėvynė buvo didžiausios vertybės. Vienminčiai

Lietuva Amerikos prezidento...

(Atfelta iš 3-čio psl.) okupuota ir, anot Maironio, laukti stebuklo. Pogrindžio veikla, tūkstantinių minių demonstracijos ir sujungtų rankų grandinė Baltijos kelyje išryškino nepalaužiamus laisvės kovotojus, tokius, kaip Patrick Henry, kuris Virginijos kolonijos delegatų konvencijoje kalbėjo: "Aš nežinau, kas iš mūsų ir kokią kelią pasirinkti, bet aš tariau: duokite man laisvę arba mirtį".

Vienas ryškiausių anų įvykių vadų buvo prof. Vytautas Landsbergis, buvęs anuo metu Aukščiausios tarybos pirmininkas ir ejęs Respublikos prezidento pareigas. Jo vardas šios knygos recenzuojamoje dalyje yra paminėtas daugelį kartų, ir tai neigiama prasme, nes buvęs nesukalbamas užsispyrėlis, o tai reiškia, kad jam Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę labiau rūpėjo, negu JAV ir kitų Vakarų valstybių pragmatiškieji interesai.

Paminėta čia ir to meto Lietuvos ministrė pirmininkė Kazimiera Prunskienė, kuri buvusi sukalbama ir labiau supratusi tarptautinių kraštų siekimus. Prezidentui G. Bush, atrodo, buvo sunku suprasti, kad tokie patriotai, užsispyrę ir nesukalbami buvo ir tie, kurie iškovoję Jungtinių Amerikos Valstijų nepriklausomybę.

(Pabaiga)

KAIRYS
BAL TIC EXPEDITEING

517 Fruitland Rd.,
Stoney Creek, Ontario,
Canada L8E 5A6
Tel: (905) 643-3334

◆ Siuntiniai į Baltijos valstybes ◆
Prieš atvažiuodami ar norėdami daugiau informacijos prašom skambinti

Genei Kairienei (905) 643-3334

PRIMU SIUNTINIUS ANTRADIENIAIS IR TREČIADIENIAIS

Petras Štūrmas (Toronto raj.) (905) 271-8781
Algis Trumpickas (Vasagos raj.) (705) 429-2156
Bernardas Mačys (905) 632-4558

Hamilton, Ont.

AUKOS "PAGALBAI LIETUVOS VAIKAMS" – a.a. Vytauto Januškos atminimui, užjaušdami žmoną Antaniną, dukras ir jų šeimas \$20 aukoją A. K. Žilvyčiai; a.a. Leokadijos Vitenės atminimui, užjaušdami vyrą Juozą, sūnų ir šeimą, aukoją: \$20 – K. V. Geležiniai, M. J. Rybį; \$10 – D. Garkūnienė; a.a. Onos Vainienės atminimui, reikšdami užuojautą vyrui Jonui ir šeimai, aukoją: \$20 – I. V. Liškauskai, J. Vaina; \$10 – K. V. Geležiniai, E. Grajauskienė, S. Matukaitienė, N. Z. Stonkai, D. Vaitiekūnienė; a.a. Petro Volungės dvejų metų mirties sukakčiai paminėti žmona Aldona aukoją \$25.

A. a. Gediminui Melnykui mirus, užjaušdami žmoną Oną ir visą šeimą, jo atminimui aukoją: \$50 – N. R. Zelznak; \$40 – G. Kairienė; \$25 – J. Asmenavičius, F. M. Gudinskai, M. A. Pusedsčiai; \$20 – G. Agurkienė, S. Aleksa, E. Bajoraitienė, E. Balytienė, R. V. Bartininkai, V. V. Beniušiai, E. V. Bilevičiai, A. Bungardienė, L. P. Cipariai, J. Deveikis, T. R. Enson, J. M. Gimžauskai, D. M. Jonikiai, D. A. Kamačiai, S. K. Karaškai, I. V. Liškauskai, E. P. Lukavičiai, V. P. Lukošiai, R. Palubinskienė, E. Radvilienė, M. J. Rybį, B. Sadauskienė, A. S. Urbanavičiai, A. K. Žilvyčiai; \$15 – A. Volungienė; \$10 – A. V. Apanavičiai, M. Borusienė, T. Enskaitienė, D. Garkūnienė, E. Grajauskienė, P. Krivinskienė, S. Matukaitienė, N. S. Senka, N. Z. Stonkai, L. Stukienė, V. Šniuolienė, P. Vitenė.

A.a. Pijui Pleiniui mirus, užjaušdami žmoną Valeriją ir šeimą, brolių Jeronimą, seserį Zuzaną ir jų šeimas, jo atminimui aukoją: \$25 – J. Asmenavičius; \$20 – G. Agurkienė, E. Bajoraitienė, O. Bakšienė, E. Balytienė, A. Bungardienė, E. Dramantaitė, E. Erštikaitienė, M. J. Gimžauskai, E. K. Gudinskai, D. M. Jonikiai, D. A. Kamačiai, S. K. Karaškai, O. Linčiauskienė, I. V. Liškauskai, T. J. Povilauskai, K. Rudaitienė, M. J. Rybį, E. Stosienė, P. Žulys; \$10 – E. Grajauskienė, J. Juozaitienė, P. Vitenė, A. Volungienė, G. K. Žukauskai.

Dėkojame visiems aukojusiems. Lidindius nuosirdžiai užjaučiame.

PLV komitetas

A.a. GEDIMINO MELNYKO atminimui pagerbti, reikšdami užuojautą mirusiojo šeimai, Kanados lietuvių fondo aukoją: \$50 – P. Styra ir šeimą; \$10 – G. K. Žukauskai; \$30 – B. A. Šlapakauskai; \$20 – S. A. Aušrotai, O. A. Būdininkai, O. P. Rimkai.

A.a. ONOS VAINIENĖS atminimui pagerbti KL fondui \$20 aukoją Vyt. Svilas.

KL fondas dėkoja visiems už aukas.

ŠIOS VASAROS DAŽNAS LIETUS trukdė gegužinių rengimų. Taipgi nuo žiemos šalčių suaižėjo Giedraičio klubo sodybos pastato stogas. Jis pakeistas skardiniu, sustiprintas medinis rėmas. Tuos darbus nemokamai atliko A. Jusys, A. Povilauskas, M. Jonikas, J. Stankus ir P. Zubas. R. Giedraitis ir V. Solovjovas nuolat palaiko sodyboje švarą, įpjaua žolę, kartais dar prisideda kiti klubo nariai. Ši graži sodyba per mažai naudojama, o ten galėtų būti rengiamos įvairios šeimoms šventės – vardinės, gimtadieniai, sukaktys. Reikėtų apie tai tik iš anksto pranešti bet kuriam Giedraičio klubo valdybos nariui.

HAMILTONO AV PARAPIJOS CHORAS po vasaros atostogų vėl pradės giedoti sekmadieniais šventovėje. Pirmoji repetitija numatyta rugsėjo 7 d., 6 v.v. parapijos salėje. Prašoma įsijungti į chorių eiles. J.K.

Vancouver, BC

VYRESNIO AMŽIAUS LIETUVIŲ SUSIRINKIMAS įvyko liepos 6 d., 1 val.p.p. "Fievriev Library" patalpose. Dalyvavo 25 asmenys. Susirinkimą pradėjo Henrikas Tumaitis ir pranešė, kad jau keleri metai kalbama apie pensininkų klubo reikalingumą, bet iki šiol tuo reikalui nieko nepadaryta. Klubo tikslas yra jungti visus Vankuveryje ir apylinkėse gyvenančius lietuvių kilmės vyresnio amžiaus vyrus ir moteris, siekti padėties pagerinimo, kultūrinio bendradarbiavimo, savitarpinės pagalbos, draugiškumo artimui ir pagelbėti nariams pensijų, gydymosi ir įstatymuose numatytų pensininkams privilegijų reikaluose. Buvo nustatytas įstojimo bei metinis nario mokestis ir išrinkti 5 valdybos nariai: Henrikas Tumaitis – pirmininkas, Agnietė Butvilienė – sekretorė, Leonardas Macijauskienė – įždininkė, Pranas Berneckas ir Petras Skučas – revizijos komisija. Numatyta rinktis bent vieną kartą per mėnesį. P.B.

• Visa išeivijos lietuviškoji spauda sunkiai verčiasi. Reikia paramos ir "Tėviškės žiburiams". Kas galite, paremkite juos auka, rėmėjo ar garbės prenumerata, testamentiniu palikimu.

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

A. a. kun. Jonas Pakalniškis, buvęs Apreiškimo parapijos Bruklino, NY, klebonas, 85-rių metų amžiaus, mirė birželio 21 d. Velionis gimė 1915 m. sausio 15 d. Niujorko. Jo tėvai 1921 m. nusprendė grįžti į nepriklausomą Lietuvą. Būsimasis kunigas gimnaziją lankė Švėksnoje bei Klaipėdoje. Baigęs šešias klases, jis įstojo į Kauno kunigų seminariją. Ją baigęs teologijos ir filosofijos studijas gilo Vytauto Didžiojo universitete Kaune. Kunigų įšventintas 1939 m. birželio 3 d. Vikaravo Kauno arkikatedroje, kapelionavo "Saulės" pradžios mokykloje, vėliau – "Aušros" mergaičių gimnazijoje Kaune. Po karo, pasitraukęs į Vokietiją, rūpinosi tautiečių sielovada Miunchene. Kun. J. Pakalniškis, būdamas JAV-bių piliečiu, vienas iš pirmųjų išvyko į Ameriką ir apsigyveno gimtajame Niujorke. Jam teko vikaruoti keliose lietuvių parapijose, ilgiausiai – 18 metų Apreiškimo parapijoje. Jis čia plačią veiklą išvystė darbuodamasis su jaunimu: ateitininkais, skautais, vyčiais. Už nuopelnus skautybei apdovanotas ordinu. Taipgi 20 metų dėstė tikybą Maironio mokykloje. 1977 m. buvo paskirtas Apreiškimo parapijos klebonu. Parapijiečiai pamilo savo naująjį kleboną ir jį rėmė visuose parapijos reikaluose. Po 12 metų, 1989 m., pasitraukė į pensiją ir apsigyveno Bruklino vyskupijos kunigų prieglaudoje, Douglaston vietoje, NY. Jis ir toliau neatitruko nuo lietuvių gyvenimo bei veiklos – dalyvavo susirinkimuose, minėjimuose ir kituose renginiuose, apilankydavo savo parapiją, pavaduodavo jos kleboną.

Atsisveikinimas su velioniu įvyko birželio 30 d. Šalins laidotuvių namuose. Maldas lietuviškai sukalbėjo Viešpaties atsimainymo parapijos vikaras kun. V. Volertas, angliškai – Bruklino vyskupijos kunigų prieglaudos vadovas prel. Z. Targa. Atsisveikinimo žodžius tarė: ambasadorius A. Simutis, Lietuvos konsulas R. Markėnas, kun. St. Raila, Apreiškimo parapijos tarybos vardu – O. Sidas, Atsimainymo parapijos ir Kunigų vienybės – kun. V. Volertas, LB Niujorko apygardos ir skautų – K. Bileris, Tautos fondo – J. Vilgalys, Kultūros židinio – dr. J. Bilėnas, Maironio mokyklos mokytojų – E. Ruzgienė, Vyčių kuopos – B. Kumeta, ateitininkų – K. Norvila. Atsisveikinimas baigtas giesme "Marija, Marija" ir "Lietuva brangi". Apreiškimo parapijos šventovėje gedulo Mišias koncelebravo Bruklino vyskupo pagalbininkas vysk. Valero su 16 kunigų. Vietoj pamokslą kun. V. Volertas skaitė velionies draugo kun. V. Pikturnos, esančio Vysk. J. Matulio sulaugos namuose Putname, atsisveikinimo laišką. Velionies palikai buvo nuvežti ir palaidoti Nekaltai Pradėtosios Marijos seserų vienuolyno kapinėse "Dangaus vartai" Putname, Conn.

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisyto ir skardos darbus (Esu "Union Gas" atstovas)

Jurgis Jurgutis
Tel 905 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisyto ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)

Pirmasis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose – "TALKA" LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS
830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 905 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniai, antradieniai ir ketvirtadieniai – nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniai – nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniai – nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniai – nuo 9 v. ryto iki 12 v. dienos. Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniai uždaryti.

AKTYVAI PER 40 MILIJONŲ DOLERIU

MOKAME UŽ:	PASKOLAS
kasd. pal. čekių sąsk. iki.....2.50%	Asmenines nuo.....7.80%
santaukas.....2.75%	nekiln. turto 1 m.....7.80%
kasd. pal. taupymo sąsk.....2.00%	
INDELIAI:	
90 dienų indėlius.....4.10%	• Nemokami čekių sąskaitų apmokėjimai.
180 dienų indėlius.....4.10%	• Narių santaukos apraustos TALKOS atsargos kapitalu
1 m. term. indėlius.....5.25%	3 mil. dol. ir Kanados valdžios iki \$100,000.00 sumos draudimu
2 m. term. indėlius.....5.55%	
3 m. term. indėlius.....5.85%	
4 m. term. indėlius.....6.05%	
5 m. term. indėlius.....6.30%	
RRSP ir RRIF (Variable).....2.50%	
1 m. ind.....5.25%	
2 m. ind.....5.55%	
3 m. ind.....5.85%	
4 m. ind.....6.05%	
5 m. ind.....6.30%	

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje" MASTER CARD KREDITO KORTELE – INTERAC KORTELE TINKLALAPIS: www.talka.net

Vargo teatrui sovietmečiu ir dabar

Ramoniškių kaimo ir kitų vietovių spektakliai, rengiami klotimuose ir panašiose patalpose

VIOLA VOVERAITYTĖ- VOSYLIENĖ, Paežeriai

Aprimus pokario audroms, kaimo jaunimas pradėjo savi-veiklinį gyvenimą. Atostogau- janti būsimoji pedagogė, surin- kusi grupelę judresnių vaikinių ir merginų, ruošė pjesę, kurios pavadinimo neprisimenu, nors pati buvau „aktorė“. Po trem- ties ištuštėjusios ūkininkų tro- bos greitai buvo apgyvendintos. Tik klotimui kai kur buvo tušti, nes pirmieji kolchozinių metų derliai jų nepajėgė užpildyti. Taigi savo pirmąjį spektaklį vai- dinome ūkininko klotime. Duris uždėjome ant kaladžių, sceną papuošėme berželiais, žiūro- vams atsistėti šiaip taip sugrai- bėme lentų ir žemų kaladėlių. Scenos uždanga – krautinės na- mų lovatiesės.

Bėgo per nugaras jaudulus, pamaičius plūstančius žiūrovus. Nors visi savi, bet pajutome at- sakingumą, kad tik neapviltume režisierės, žiūrovų. Spektaklis pasisėkė gerai, visi buvome pa- tenkinti. Tik nė vienas nepaste- bėjome, kad mes buvome įsikū- rę greta Pietario gimtinės, kur prieš 100 metų jaunimas, nepa- būgęs žodžio ir spaudos drau- dimo, suvaidino lietuvišką spek-

taklį „Amerika pirtyje“.

Bet metai bėgo greitai. Bai- gę šokių tokius mokslus, išsis- kirstėme po Lietuvos kampelius ir miestelius. Savo meilę scenai perdavėme jaunesnei kartai.

Šiandien klausausi savo se- sers Livijos pasakojimų apie kaimo saviuostelinių kelių. Su didele meile ji pasakoja apie pirmąjį spektaklį. J. Žemaitės „Apsiriko“ jaunieji aktoriai ruo- šė savarankiškai, repetitijas da- rydavo namuose. Šio spektaklio premjera buvo Parauskų pradi- nės mokykloje, Livija nuo pat vaikystės pamilo sceną. Mėgo poeziją, gražiai deklamavo eil- es, noriai vaidino, šoko tauti- nius šokus.

Tuometinė kolchozo valdy- ba išskyrė žemės plotą stadionui ir Ž. Gudelių kaime ūkininko Vosylių seklyčia, kurioje įren- gė net sceną su užėjimu, langais ir durimis. Daug buvo fizinio ir dvasinio darbo, bet džiaugsmo – daugiausia.

1958 m. Livija perėjo į Vla- diškių saviuostelinių kolekty- vą, nes čia buvo klubas – skai- rė greta Pietario gimtinės, kur prieš 100 metų jaunimas, nepa- būgęs žodžio ir spaudos drau- dimo, suvaidino lietuvišką spek-

augino vaikus, dirbo kolūkio ir savo laukuose. Rasdavo laiko repetitijoms, išvykoms, įvai- riems susitikimams, nes rajono ir Lietuvos kaimuose plėtėsi kaimo saviuostelinių veikla.

Scenoje kaimo žmonės šių entuziastų dėka išvydo lietuvių klasikų veikalus – „Prieblando- je“, „Petras Kūrmelis“, „Martė“, „Paskenduolė“, „Gieda gaide- liai“, „Amerika pirtyje“, „Žal- dokynė“, „Rožės žydi raudoi- nai“, „Vandens lelija“, „Vai- duokliai“, „Trys mylimos“.

Nepaprastai dėkingi Sajai už puikius kūrinys, nes jo spektakliai – tikras gyvenimas. O kiek vienaveiksmių pjesių! Meno vadovės iš apsakymų pa- rašyti scenarijai!

Pagaliau 1987 m. Bابتuose respublikinis renginys – „Kai- miškoji rampa“. Spektaklis „Operacija VAM“ buvo pir- maujančių gretose; sekančiais metais „Kad ją kur tą meilę“ vėl sulaukė gero įvertinimo. Kal- varijoje Lietuvos kaimų teatrų šventė „Pastogė – 96“, „Pastogė – 98“. Čia žiūrovai dėkojo už gerus spektaklius „Palangos liū- tas“, „Ledi Magbet iš Ak- menės“.

Šioje šventėje Ramoniškių kaimo teatras pateko į pirmą penketuką, aktoriai gavo prizus už geriausius vyro ir moters vaidmenis. Malonu buvo daly- vauti J. Basanavičiaus gimtinėje Ožkabaliuose, kur vyko teatrų festivalis „Ažuolynas – 97“, 1999 m. Marijampolės apskrit- ties teatrų festivalyje pradžiu- no rezisierės parašytas iš apa- kymo. „Tikrą saldiniuką žiūro- vams pateikė Ramoniškių kai- mo teatras“ – rašė laikraštis.

Kiekvienais metais vykdamo rajoninė teatrų apžiūra. Jos metu atrinkdavo geresnius kaimo teatrus į zonines ir respubli- kines šventes. Dabar kaimo teat- ro šventės vyksta įvairiose raji- no vietovėse. Tai didelė dovana kaimo ir miestelių žmonėms.

Skrieja metai, keičiasi šio teatro dalyviai, o Livija, režisie- rė E. Plioplienė, jos vyrai, duk- ra Asta tarytum tvirta, nepaju- dinamama siena – neapleidžia sce- nos, nesiskiria su teatru, kuris tapo šių žmonių antruoju gyve- nimu.

Sklando Livija didžiulį pluo- štą vaidmenų, kurių lapai nuo metų naštos jau pageltę. Žvel- giu į jos veidą ir jaučiu, kad ji scenoje su kiekvienu spektaklio pavadinimu, savo vaidmeniu to- kia laiminga, pamišusi sunkia našlės dalia šiuolaikiniame kai- me, vargus bei rūpesčius, nemi- go naktis, vaidmenų mokymąsi, repetitijas. Gerai, kad gali žmo- nės padovanoti nors mažą krislelį savęs, suteikti laimingų akimirkų, atitrūkus nuo kaimo darbų ir rūpesčių.

Ramoniškių kaimo teatras tapo beveik šeimininiu.

Ilgą laiką reikišės scenoje Livija su sūnumi Artūru-Jurke- vičiais, nuo 1954 metų Eugenija ir Jonas Pliopliai, vėliau duk- tės Asta, kuri gyvena ir dirba Vil- kaviškyje, bet visomet randa laiko scenai. Astos šeima yra šio kolektyvo rėmėjai, Violeta ir Albinas Žiūkai, Birutė ir Algir- das Paplauskai. Šiais metais vei- kia jaunimo teatras, subūręs per 20 dalyvių.

Daugelis rajono kaimo teat- ro entuziastų pavargo, kurį lai- ką liko tik Ramoniškių kolek- tyvas, išplaukęs į stipresnių gretas. Dabar šis kolektyvas po raji- ono teatro šventės Ramoniš- kiuose vėl ruošia naują spek- taklį, nes čia prieš 100 metų Pietario sodyboje buvo suvai- dinta „Amerika pirtyje“. Šiam renginiui ruošiasi apskrities teatrų mėgėjai.

Džiugu, kad yra tokių žmo- nių. Tik jų nenuilstamo entu- ziazmo dėka žiūrovai scenoje pamato klasikų kūrinys. Deja, to nepasakysi apie stacionari- nius, šiuolaikinius teatrus. Švieskite, mažieji kaimo švyturėliai, šildykite žmonių šir- dis, sužvarbusias nuo melo ir apgaulės! Jūsų pasirodymas scenoje – jiems dvasingumo šventė.

Neškite lietuvišką žodį, bū- dą, praeitį ir dabartį per gimtąją žemę į žmonių širdis, kaip nešė Kudirka, Pietaris, Kriščiukaitis. Aišbė ir kiti šio krašto švie- suoliai.

Kompoz. VLADO JAKUBĖNO paminklinė lenta Kaune prie namo, ku- riam šis žymus kūrėjas gyveno. Šiemet suėjo 95 metai nuo kompoz- itoriaus mirties

Nuotr. V. Kapočiaus

„Lietuviai muzikai Vakaruose“

SLAVA ŽIEMELYTĖ

„Lietuviai muzikai Vaka- ruose“, knyga išleista Amerikos lietuvių bibliotekos leidyklos 1999 m., pateikia biografines ži- nias apie gyvenančius ar gyve- nusius įvairių sričių muzikus.

Kompoz. Juozas Žilevičius gimė 1891, Plungės valsč., Tel- šių apskrityje. Pradžios mokslus baigė Palangoj 1905 ir brandos atestatą gavo baigęs Vėdenskio suaugusių kursų 1918 m. Pir- masis J. Žilevičiaus muzikos mokytojas buvo Plungėje N. Sasnauskas, kur ir J. Žilevičius tapo vargonininku. Muzikos diplomą gavo iš Petrapilio kon- servatorijos, parašęs darbą „Sim- fonia F-moll“. Jis buvo pirmas iš lietuvių kompozitorių parašęs tokio stiliaus kūrinių. Muzikos profesorius titulas jam buvo pripažintas Vitebsko konservato- rijoje, kurioje dėstė muzikos teoriją.

Atgavus Lietuvai nepriklausomybę, J. Žilevičius rūpinosi teatrų ir operos steigimu, pri- klausė įvairioms organizaci- joms.

Muzikologinė lietuvių me- džiaga J. Žilevičiaus pradėta rinkti 1920 m. Švietimo minis- terijos siunčiamas 1929 m. J. Ži-

Atsiųsta paminėti

Vladas Žukas, MARIJOS IR JURGIO ŠLAPELIŲ KNYGYNAS VILNIUJE. Redaktorė – Aldona Bendorienė, dailininkė – Vida Kuraite. Leidėjas – Mokslo ir enciklo- pedijų leidybos institutas (L. Asa- navičiūtės g. 23, LT - 2050 Vilnius). Tiražas – 1000 egz. Išleista Gražu- tės Šlapelės-Sirutienės lėšomis. Vilnius, 2000 m., 464 psl.

LOGOS, 2000 m. 20 nr. Religi- jos, filosofijos ir meno žurnalas. Išeina kas trys mėnesiai. Vyr. redak- torė – Dalia Marija Stancienė. Vie- no numerio kaina – 15 JAV dolerių su prisutimtu. Adresas: „Logos“, Laisvės pr. 60, LT-2056 Vilnius, Lithuania. Tiražas – 2,000 egz.

LIETUVIŲ MUZIKAI VAKA- RUOSE. Redaktorė – Saulė K. Jautokaitė. Papildymai ir ko- rektūros – Kazio Skaisgiriio. Dailininkas ir techninis redak- torius – Petras Aleksa. Tiražas – 1000 egz. Čikaga, 1999 m.

AURELIJA M. BALAŠAITIENĖ

Tolimoji vasara

Žalia vaga keliauja vasara palinkus po kvepiančių žiedų ir mirštančių drugių našta. Aukštinės varpos supasi, žv. Dievo dovana, aplinkui, prinokęs grūdai krinta žemėn su rasa.

Prie kelio snaudžia žaliagalvės žolės ir glosto veidą smiltino akmens. Griaustinis aidas, valandų šimtais nutolęs, drebulę purto už lankstaus liemens.

Ant ežero ramaus aukštinės žaidžia spalvos, nes auksą beria žemėn spindintys dangus. Vėjelis glosto ajarų šilkinę galvas ir jėvas linksta nuo grūdų sunkus.

Kaip degančios žarijos, parugėje aguonos žėri vasaros karščiu. Ten deimantais rasos lašeliai sužvilgo ir bitėms laša nuo sparnų medus.

...Prisiminimuose gyvi laukų peizažai, kur vėjas glosto saldų kvapą dobilų, kur ant rugių gelės drugys plazdena mažas, ir miega šimtmečiai ant žemės varganos pečių.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Šiaulių berniukų choras „Dagilėlis“, vadovaujamas Remi- gijaus Adomaičio, švenčiantis sa- vo veiklos (tarpais apsilpusios) 30-metį, šią vasarą vykusiam tarptautiniame chorų konkurse „Music World“ Fiviano mieste, Italijoje, laimėjo pirmąją vietą ir gavo aukso diplomą. Čia varžėsi 22 kraštų chorai šešiose grupėse. „Dagilėlis“ pirmuoju tapo vaikų grupėje. Pirmą kartą mišrių cho- rų grupėje varžėsi „Dagilėlio“ vy- rų choras. Kaip ELTA rašo, per- nai Šiauliuose buvo atidaryta „Dagilėlio“ dainavimo mokykla, kurią šiemet baigė 140 daininin- kų. Numatoma, kad kitais metais šioje mokykloje mokysis apie 200 berniukų.

Mažosios Lietuvos istorijos muziejuje, Klaipėdoje, š.m. liepos 5 d. buvo atidaryta tapybos ir fo- tografijos paroda „Karvaičiai – Kuršių nerija“, skirta Karaliau- čiaus universiteto profesorius Liudviko Rėzos (1776-1840) at- minimui. Profesorius gimė Kar- vaičių bažnytkaimyje, kuris XVIII šimt. pačioje pabaigoje buvo smė- lio užpustytas. (Vadovėliuose vė- liau šis įvykis nurodomas kaip ju- damų kopų pavyzdžiu). Parodoje du vokiečiai Rodolfas ir Borisas Kiminai, kaip ELTA rašo, nagri- nėja Kuršių nerijos temą, tam tik- ras lietuviškosios bei vokiškosios kultūros sąsajas. Manoma, kad parodos autoriai, Rytprūsių gim- nės atstovai, jaučia pareigą tą ryšį pratęsti ir ryškinti.

Bronius Abrutis, prieš keletą metų su žmona atvykęs į Čikagą iš Plungės, pradėjo leisti savait- raštį „Amerikos lietuvis“. Kaip ELTA rašo, Niujorke leidžiamas „Darbininkas“, pristatytas naują periodinį leidinį, primena, kad anksčiau Čikagoje ėję net du savaitraščiai – „Sandara“ ir „Lais- voji Lietuva“. „Sandara“ pasiro- danti dar keturis kartus per me- tus, o „Laisvosios Lietuvos“ se- niai nebėra. Savaitraštis čikagie- čiams, pasak „Darbininko“, labai reikalingas. Čikagoje ir apylinkė- se gyvena jau apie 15,000 naujų atėvių lietuvių. Redaktorius Br. Abrutis tikisi, kad naujuoju lai- kraščiu susidomės visi lietuviai. ELTOS pranešime naujojo sa- vaitraščio nei adresas, nei telefo- nas nenurodyti.

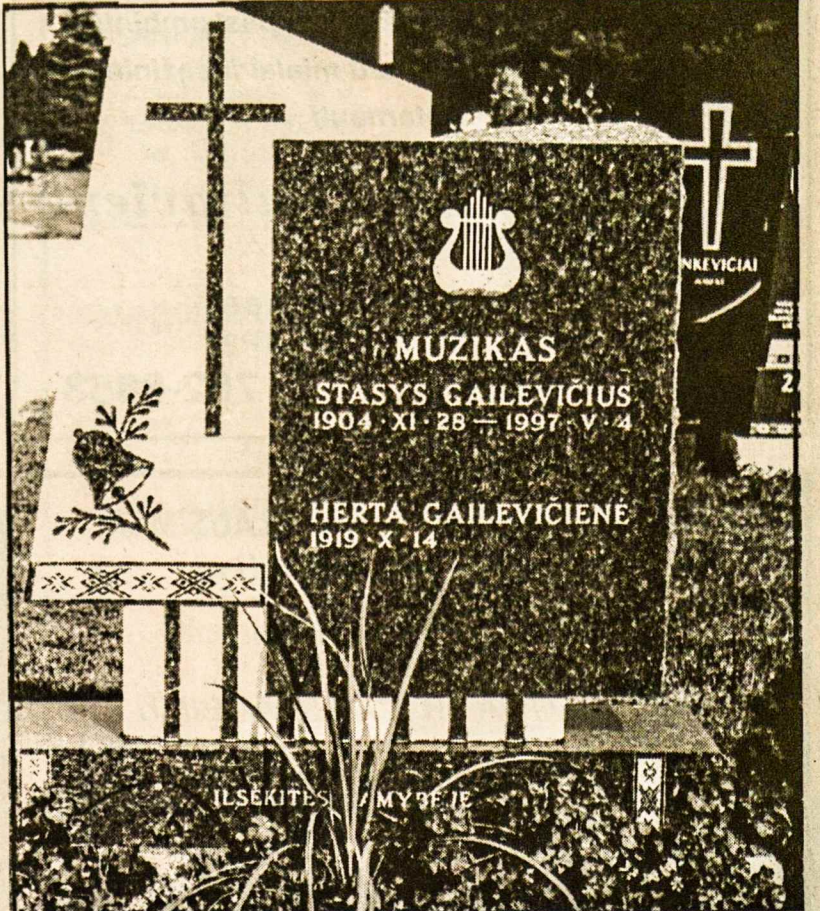
Skriaudžių miestelio (Prienu- raj.) kultūros namuose, net dvi patalpas užėmęs, veikia origina- lius kalendorių muziejus, kuriam vadovauja Pijus Brazauskas. Pas- tarasis, kaip rašo ELTA, per tre- jus metus surinko puštrečio tūk- sančio kalendorių. Dėl vietos ston- ias lietuviams rodoma tik 1600 kalendorių. Muziejuje laikoma apie 160 pavadinimų kalendoriai – trys iš praėjusio šimtmečio, seniausias 1848 metų lenkų ir rusų kalbomis. Seniausias lietuviškas „Darbininkų kalendorius“ išleis- tas 1904 m. Didžiausias (80 x 140 cm) ir mažiausias (4 x 5,5 cm) iš- leisti Vokietijoje. Trijų kalendo- rių pasaulyje yra tik po vieną egzempliorių. Muziejus susilau- kia nemažai lankytojų. Įėjimas kainuoja vieną kalendorių. Tuo būdu svečiai sunėša ir retesnių kalendorių. Skriaudžiai visais lai- kais buvo žinomi kaip veikli kul- tūros salelė Suvalkijoje.

Didžiųjų Lietuvos kunigaikš- čių privilegijų bei proginių mone- tų parodą Taline surengė Lietu- vos ambasada Estijoje ir Lietuvos valstybinė Martyno Mažvydo bib- lioteka š.m. liepos 4 d. Lietuvos valstybės dienos minėjimo proga. Parodą atidarė ambasadorius Ri- mantas Tonkūnas, savo žodyje pabrėždamas, kad parodos rodi- niai yra ne tik Lietuvos istorijos liudininkai, bet ir didžiulis kultū- rinis palikimas. Atidaryme daly- vavo Taline dirbantys užsienio kraštų ambasadoriai, Estijos kul- tūros bei meno veikėjai, lietuvių bendruomenės atstovai. (BNS)

Festivalis „Šv. Kristupo va- saros muzika“ vyko Vilniuje nuo birželio 28 iki rugpjūčio 13 d. Programoje – 27 koncertai Šv. Kazimiero, Šv. Pranciškaus Asy- žiečio (Bernardinų) ir Šv. Jonų šventovėse, Šv. Kristoforo kame- rinio orkestro klubo salėje bei kieme, Vilniaus paveikslų galeri- jos kieme, Sirvydo aikštėje. Kaip ELTA pažymi, ši vidurvasario me- no šventė pradėta rengti 1994 m. Festivalyje su lietuviiais kai ku- riuose koncertuose dalyvavo atli- kėjai iš JAV, Kanados, Vokietijos, Danijos, Švedijos, Latvijos ir Gu- dijos. Renginį finansškai remia Lietuvos kultūros ministerija, ta- čiau tos paramos neužtenka.

Gintaras Karosas iš Bosto- no, MA, išeivijoje reikšėsis įvai- rioje lietuvių veikloje, šiuo metu vadovauja viešajai įstaigai „Euro- pos parkas“, įsikūrusiai šalia Vil- niaus. Tai šiuolaikinių skulptūrų muziejus po atviru dangumi. Mi- ške įrengtu pėsčiųjų taku einant galima aplankyti apie 70 gamto- vaizdyje įkomponuotų skulptūrų, sukurtų lietuvių ir užsienio meni- ninkų. Neseniai čia buvo įrengtas brangiausias kainavęs parko ob- jektas – garsaus čekų menininko Aleš Vesely darbas, pavadintas „Skulptūros idėja – struktūra“. Šis kūrinys yra originaliausias ir dar vadinamas triukšmingiausia skulptūra. Kaip ELTA paaiškina, judančios statinio grindys sumon- tuotos ant didelių metalo spy- ruoklių, kuriems ant jų šokinėjant kyla didelis triukšmas, girdimas visame parke...

Paroda „Krikščionybė Lietu- vos mene“, Vilniaus senajame ar- senale veiksianti iki 2003 m. spa- lio 30 d., šiemet Valstybės dienos išvakarės, liepos 5 d., papildyta naujais rodiniais – auksakalių darbais. Neseniai atrastas Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilanky- mo šventovės auksakalystės dirbi- nių rinkinys – keturios auksinės stebuklingosios Trakų Madonos karūnos, karūnuotas Dievo Moti- nos paveikslas, liturginiai indai, drabužiai, barokinės žvakidės, al- torių papuošimai, sidabro indai su Radvilų herbais, tekstilė ir kt. Kaip ELTA pažymi, parodoje lankytojai susipažįsta ir su nese- niai į Lietuvą parvežtais išeivijos dailininkų kūriniais – Adomo Varno „Mindaugo vainikavimas“, Adolfo Valeškos „Mindaugo krikštas“, Vytauto Kašubos Kara- liaus Mindaugo biustas, Anastazi- jos Tamošaitienės kilimas „Kara- lius Mindaugas ir karalienė Mor- ta“. Parodą jau aplankė daugiau kaip 60,000 žmonių. Snsk.

Paminklas Šv. Jono lietuvių kapinėse Mississaugoje muzikui STASIUI GAILEVIČIUI, daug pasidaravusiam muzikos srityje Kanados lietuvių visuomenė

Pirmajam viešam lietuviškam vaidinimui „Amerika pirtyje“ atminti Lietuvoje išleisti pašto ženklai

Nuotr. M. Pranevičiaus

Žmogus ir gamta Nagio poezijoje

ČESLOVAS VALDAS OBCARSKAS

Henrikas Nagys gimė Ma- žeikiuose 1920 m. spalio 12 d. Jo tėvas tarnavo įvairiose gele- žinkelių stotyse Lietuvoje. Dėl to ir Henrikas mokėsi lietuvių gimnazijose – Šilutėje, Pagė- giuose, baigė Kėdainiuose 1940 m. Kauno universitete studijavo architektūrą, o vėliau, vokiečių okupacijos metais, studijavo li- tuanistiką ir germanistiką. Pasi- traukęs į Vokietiją 1945 m., Austrijoj, Innsbruck'o universite- te studijavo germanistiką ir me- no istoriją. Ten gavo ir daktaro laipsnį 1949 m. parašęs vokiečių kalba disertaciją apie George Trakl poeziją.

1945 m. jis išleido eilėraščių knygą: „Eilėraščiai“, o 1947 m. antrą eilėraščių knygą „Lapkri- čio naktys“. Čia jis pasireiškė kaip poetas, daug kur atsisakęs klasikinės formos ketureiliu. Į eilėraščių turinį įvedė vienišo žmogaus buitį, kurią supa lietin- ga, darganota rudens naktis:

*O lapkričio beviliški, bekrasčiai
lietūs...
Ir lapai širdį mano apkrenta... ir
skaudūs, ir šalti...
Sumirga girto draugo akyse
ieškoto miesto
pavargę bokštai... debesys...
keliuos, einu... naktį
girdžiu kažin kas šaukia dar
palaukt, tikėt, –
Bet veidą plauna lietūs tamsūs ir
beviliškai šalti...
(„Valkata“)*

Trečią eilėraščių knygą dr. H. Nagys išleido Kanadoje 1953 m. – „Saulės laikrodžiai“. Čia jau buvo mažiau vienišo žmo- gaus skausmo ir vienatvės:

*Rudens diena giedra, kaip vaiko
siela.
Liepsnoja topoliai, lyg angelo
sparnai.
Pro juos praplukdo saulė vėjo
sieliai,
Šnarėdami iš lėto irklais
mėlynais...
(„Rudens diena“)*

Ketvirtą eilėraščių knygą „Mėlynas sniegas“ velionis išlei- do Montrealyje 1962 m. Čia jis, A. Vaičiuliaičio žodžiais tariant, atvėrė naujus pasaulius, savo ei- lėraščius parašė beveik laisvu eiliavimu, nors netrukio eilėraš- čių ir su rimu:

*Efua, tavo vingiuojantį taką seka
tūgo klatinga akis. Bet tu
nugalėsi
piktą žvėrį ir tamsią tankmę, kur
kabo keisti
beždžionių sapnai ir vėjų vėsūs
pelniai, supiaustę debesį minkštą.
Garuoja šilti
ežerai mėnulio pieno tavo sapne.
Efua, tavo ilgam ilgam sapne.
(„Aukštinis krantas“)*

Už penktą eilėraščių knygą „Broliai balti aityvarai“ dr. H. Nagys laimėjo lietuvių rašytojų draugijos premiją. Tai buvo brandi poezijos knyga, kurią ge- rai įvėtinio mūsų žymus literatū- rologas Rimvydas Šilbajoris.

Pagaliau velionis išleido ir šeštą eilėraščių knygą „Prisijau- kinsiu sakalą“, už kurią gavo Vinco Krėvės vardo premiją. Jo poezijos rinktinė buvo išleista Lietuvoje, vardu „Grižulius“. Šioje knygoje išspausdinti visi velionies eilėraščių rinkiniai.

Dr. H. Nagys mirė Mont- realy, sulaukęs 74 metų. Jo pa- laikai palaidoti Vilniuje, Anta- kalnio kapinėse.

HENRIKAS NAGYS

Vasaros naktys

*Sidabro vandeny pabudo keistos
gėlės;
lėtai praviro dideli balti žiedai
ir suposi viršum gelmės, kaip vėlų
rūgpiūčio vakarą sušvitusių
aukštai,
juodam dangių, pavargusių
didžiulių žvaigždžių
šalti, lediniai atspindžiai.*

*Jos suposi visai visai lėtai...
jos žaidė
sidabro tvenkiny viršum juodos
gelmės...
Per taures ritosi lašai, kaip
žvaigždės,
ir per lapus vanduo, kaip tolina
giesmė.
Aš nežinau, šiandieną, kas
aidėjo: galbūt vanduo,
galbūt rūgpiūčio žvaigždės
erdvėje.
Arba galbūt žmogus iš lygumų
atėjęs,
nustebintas keistų žiedų
tvenkinyje,*

*ir liūdintis, kad tuoj ateis ruduo
ir visa mirs, galbūt įsiai stovėjo
kurs nors juodam šakų šešelyje
ir verkė mirusios dienos.*

Geobiologinė piramidė

DR. VYTAUTAS MEŠKA
Birštonas

Apie žemės drebinimą žino visi, tačiau, kad drebėtų piramidės, negirdėta. Ir dar ne tokios, kaip, pavyzdžiui, pastatyta 27 š. prieš Kristų valdžiusiam Egiptą faraonui Cheopsui (Chufu), bet kažkokios geobiologinės. Kas jos, ar jos dreba ir, pagaliau, kas gi atsitinka po jų drebinimo?

Egiptas, kaip žinia, garsus faraonų piramidėmis. Be to krašto faraonų kapaviečių-piramidžių – yra dar Meksikos, Guatemalos, Honduro, Peru valstybėse. Čia nuolatos vykdo mokslinio tyrimo darbus archeologai, menininkai, biologai, medikai, tikslųjų mokslų specialistai. Prie piramidžių gausu ir turistų, nes čia patirti įdomūs išpuodžiai ilgam palieka atmintyje didingumo, pastovumo, netgi amžinumo jausmą. Bet dažnai, deja, ir tokius jausmus, kuriuos sukelia užrašas ant garsaus Saliomono žiedo – „Viskas praeina, praeisim ir mes“.

Štai tuo Saliomono žiedo užrašu ir pasiekė geobiologinė piramidė. Taigi, viskas praeina...

Tačiau iš pradžių apie tai, kas praeina, o būtent apie gyvybę ir jos išsivystymą. Prieš 4, 7 milijardus metų iš plazmos (labai įkaitusios, iš dujas panašios medžiagos) dėl gravitacinių jėgų vystėsi įvairūs pagal cheminę sudėtį, agregacinę struktūrą bei fizines savybes geosferos apvalkalai: litosfera (žemės pluta), hidrosfera (pasaulio vandenynas) ir atmosfera (apie 10 km storio oro sluoksnis, gaubiantis Žemę). Prieš 4 milijardus metų iš neorganinių medžiagų vandeninyne išsivystė protobiontai – vienaslėsčiai primityvūs organizmai. Deja, jų susidarymas iš neorganinių medžiagų neatrodo įtikinamas, o pateiktos cheminės, fizinės schemos yra hipotezinės. Tačiau šiaip ar taip prieš 3.1 milijardus metų Žemėje atsirado ir amino rūgščių (primityviausių, nesudėtingiausių) kompleksai. Prieš 3.1 – 1.4 milijardus metų, susidarius atmosferoje deguoniui, vystėsi pirmieji aerobiniai (negalintieji egzistuoti be deguonies) organizmai – melsvadumbliai, kurie paplito po visą Žemės planetą. Prieš 600 milijonus metų vandenyje esančios kai kurios gyvybės formos vis intensyviau skverbėsi į sausumą; prieš 100 milijonų

metų į erdvę pakilo pirmasis paukštis; prieš 70 milijonų metų atsirado žmogų panaši būtybė. (Beje, kiekvienas iš čia pažymėtų postulatų nėra tvirtai įrodytas. Tai tik evoliucijos teorijos gairės).

Bet kokių gi ryšių visa tai turi su mūsų minima geobiologine piramide? Tas ryšys yra gana glaudus. Jau iš pirmo žvilgsnio matyti, kad čia paminėtas evoliucijos procesas vykdo ne šiaip sau, bet pagal gilų planą, kurio tikslas – piramidės aukštybėse esantis žmogus.

Jeigu yra ši, sakykim, geo- ir biologinė piramidė, tai logiška, kad esama ir tokios, kurią sudaro tik žmonija. Tai įvairių kontinentų, rasų žmonės, vaikai, jauni ir seni, išsilavinę ir neraščiai, sveiki, ligoniniai ir neigalijieji, gabūs, talentingi ir atvirkščiai – labiau panašūs į robotus bei zombius, t.y. žmonės be emocijų, jausmų, be iniciatyvos, kurie nejaucia gyvenimo skonio ir grožio, nesupranta jo tikslo, prasmės, nežino, kas tai yra artimo meilė. Taigi tokia tad nevienalytė yra žmogiškoji geobiologinė piramidė.

Jeigu robotui bus sukurta žmogaus smegenys, atrodytų, kad netobuli šios piramidės gyventojai taps lyg ir nereikalingi. Primityviai mąstant, galbūt iš tikrųjų būtų daug geriau, jeigu piramidės narius sudarytų stiprūs, jauni, sveiki, talentingi. Taip... deja, mes tikrai nežinome, kaip tada būtų, kadangi dar ir šiandien toli gražu nematome ir nesuprantame visos šio gyvenimo vaivorykštės.

Ne tik laikas nuo laiko, bet nuolatos šią žmonių piramidę sukrečia stiprūs drebinimai. Dėl to, vaizdžiai sakant, silpniesieji nuo piramidės masyvo atitrūksta ir krenta į begalybę. Savaimingus piramidės drebinimus sustiprina karai, epidemijos, kiti kataklizmai. Tačiau skaudu, kad dažnai piramidės drebinimai nusineša amžinybėn visų pirma labiausiai aktyvius, iniciatyvius, darbščius, visuomeniškus asmenis, kurių organizmas, kap žinia, anksčiausiai susidėvi.

Ar yra išeitis? Deja, ji tėra vienintelė: reikia visiems tvirtiau susikibti rankomis. Tai ne tik dvasiškų, gydytojų, socialinių darbuotojų, pedagogų, bet ir visų mūsų, o ypač valdžios žmonių reikalas. Deja, tai įvyks dar negreit.

Kauno Vytauto Didžiojo universiteto liaudies instrumentų orkestras „Žilvitis“, savo muzika lydėjęs šokėjus XI Lietuvos tautinių šokių šventėje š.m. liepos 2 d. Hershey Centre, Mississauga. Nuotr. O. Burzdžiaus

Nauji muzikiniai planai

Sutarta ruošti bendrus platesnio pobūdžio renginius

N. BENOTIENĖ

Nuo seno mūsų tauta pasižymėjo grupiniu, masiniu dainavimu. Net ir atskirti nuo tautos kamieno, lietuviai gausiai jungėsi ir chorais, organizavo koncertus, šventes, stovyklas arba tik šiaip susiję dainavo. Didžiąją dainų dalį mokėdavo ne tie, kurie priklausydavo chorams, bet ir gausi dalis visuomenės narių. Dėl įvairių priežasčių liaudies ir šiaip populiarios dainos, išsivijos lietuvių susibūrimuose pradėjo girdėtis mažiau ir mažiau. Dabar lietuvišką dainą girdime beveik tik mūsų visuomenės koncertų scenose.

D. Viskontienė, sukvietusi Toronto ir apylinkių chorvedžius rugpjūčio 9 d. kalbėjo: „Daina turi būti ne tik sceninio meno reiškiny, daina – tai savęs išreiškimas, mūsų bendruomenės jungtis, mūsų lietuviško gyvenimo dalis, be kurios mes prarandame savo tapatumą“. Šiai pastabai pritarė visos dalyvavusios chorvedės: N. Benotienė (Anapilio parapijos vaikų choras „Angeliukai“), D. Deksnytė (Aušros Vartų parapijos choras Hamiltone), L. Turūtaitė (Toronto vyrų choras „Aras“ ir Toronto pensininkų klubo choras „Daina“) ir D. Viskontienė (Prisikėlimo parapijos choras, Prisikėlimo parapijos jaunimo choras, Toronto lietuvių choras „Volungė“). Buvo kvietusi muziką J. Govėdas, kuris vadovauja Aušros Vartų parapijos chorui, deja, jis atostogauja.

Per didelį laiko tarpą skiria mus nuo paskutinės išeivijos dainų šventės ruošos, kuri visada sukelia dainos gyvastumą. Susirinkusios chorų vadovės svarstė kaip viską atgaivinti esamomis sąlygomis ir ar dar yra likę kas gaivinti, ar tik pasiduoti vis retėjančioms dainininkų gretoms ir, palingavus galvą, rasti gerą priežastį: senimas per senas, jaunimui – neįdomu. Aiškiai matome, kad ir Lietuvos dainų šventės tik mažą dalelę iš mūsų tegali nuvažiuoti, kad Lietuvos šventės išeivijos chorinės muzikos plėtrai beveik neturi jokios įtakos, o mes, kaip buvome, taip ir liekame „Išėjimą“ su savo tradicijomis, savo džiaugsmais ir savo rūpesčiais, mums vieniems terūpimais. Ką patys susiorganizuosime, tai ir bus mūsų kūryba, mūsų gyvastumas.

Visi puikiai atsimename trijų chorų koncertą visai neseniai įvykusį Toronte. Jame dalyvavo Čikagos „Dainava“ (vad. D. Polikaitis), Klyvlando „Exultate“ (vad. R. Klierienė) ir Toronto „Volungė“ (vad. D. Viskontienė). Atsimenu visų chorų vadovai vienbalsiai teigė, kad tik bendromis jėgomis tokio repertuaro koncertas galėjo įvykti, davęs klausytojams ypatingai gražią naujo šimtmečio pradžios dovaną. Prisimindama praėjusių trijų chorų koncertą, D. Viskontienė pridūrė: „Tų trijų chorų projektas kaip ir 'atnaujino' dainos paskirtį, kad smagu buvo ne tik klausytojams. Dar smagiau buvo dainininkams dalyvauti visoje programoje paruošimo ir at-

likimo eigoje, kada visi viską darė kartu. Kol tas pakilus jausmas neišblėso, tai gal reikėtų ką nors tęsti savo 'namuose'. Pritardamos šiai minčiai, visos vadovės labai teigiamai atsiliepė į D. Viskontienės kvietimą burtis ir veikti kartu. Buvo sudarytas apžvalginis ateinančio sezono chorinės muzikos darbo planas ir svarbesni renginiai:

1. D. Viskontienė pakvietė į kalėdinį-tradicinį „Volungės“ koncertą, kuris įvyks gruodžio mėn. pradžioje. Kvietimą tuoj pat priėmė vadovės šių chorų: „Aras“, „Daina“, „Angeliukai“, Aušros Vartų parapijos choras Hamiltone ir Prisikėlimo parapijos chorai.

2. Sekantis visų balsų derinimas būtų Vasario 16 d. Ne-laukiame, kol bendruomenės atskirą asmenį pakvies į ateinantį Vasario 16 minėjimą, siūlome visų chorų jungtinę programą ir teminį scenarijų.

3. Kovo 31 d. – „Volungės“ choro veiklos 25-metis. Čia jau volungiečiai scena nenori dalintis, bet mielai kviečia dalyvauti ir jungtis į bendras dainas, švenčiant didelio darbo nueitą kelią, kuris mums visiems kelia pasididžiavimą. Buvo pasiūlyta „Volungės“ gimtadienius atšviesti paversti į „Volungės festivalius“, kuriems būtų pritaikyta pramoginė, visus dainininkus sutraukianti programa. Šis pasiūlymas bus toliau svarstomas

choro „Volungė“ dainininkų.

4. Joninės – gražiai švenčiama šventė Lietuvoje. Pavarčiusios savo choristų sąrašus, vadovės rado nemažą būrį Jonių ir Jonių, o kadangi jie dar ir geri dainininkai, tai būtinai reikia juos pagerbti. Švęsime JONINES tėvų pranciškonų vasarvietėje – Vasagos „Kretingoje“ ateinančią vasarą. Vaziuosime visi, jauni ir seni, iš Toronto, Hamiltono, Londono, Mississaugos. Sumanymas bus perduotas stovyklos organizatoriams dėl tolesnio programos įgyvendinimo.

5. Buvo kalbėta apie ekumenines pamaldas ir religinės muzikos koncertų sujungiant visus parapijinius chorų kitų metų rudenį. Dėl šio projekto įgyvendinimo bus kreiptasi į parapijų klebonus ir tik su jų pritirumu tęsime šį projektą.

Minčių ir pasiūlymų buvo labai daug, planų ateičiai taip pat ne mažiau. Būtinai reikia atkreipti dėmesį į liuanistinių mokyklų ir stovyklų muzikos programas. Žiūrėsime, kaip seksis įvykdyti šiuos projektus, o 2002 metais gal ir vietinę dainų šventę pavyks surengti.

Su Dievo pagalba ir visų choristų gera valia vadovės labai tikisi, kad lietuviška daina skambės išeivijos padangėje žengiant į naują šimtmetį, kad į bendras choristų eiles stot ir gausus būrys naujų dainininkų.

Šaulių sąjungos kreipimasis

Lietuvių šaulių organizacijos veiklos tikslas nepriklausomoje Lietuvoje yra patriotiškai auklėti jaunimą. Kai Lietuva buvo okupuota, bet koks patriotinis veikimas buvo uždraustas ir tik išeivijoje vyko šauliška veikla. Išeivijoje atsidūrę buvę Lietuvos šauliai stengėsi, kad nebūtų apleista šaulių organizacija. Nuo 1954 m., įsteigus Išeivijos lietuvių šaulių sąjungą, steigėsi daliniai Kanadoje, Amerikoje ir Australijoje. Veikla vyko bendradarbiaujant su kitomis organizacijomis. Šauliai ilgus metus kėlė Lietuvos laisvinimo idėjas.

Papūtus palankesniems išsilaivinimo vėjams, Lietuva atstatė nepriklausomybę, atsikūrė joje anksčiau drausta šaulių organizacija. Kaip tik labai tinkamu laiku šauliai susiorganizavo Lietuvoje, nes išeivijoje jėgos mažėjo, o naujų, užimančių pasitraukusių amžinybėn vietų, buvo labai nedaug.

Šaulių organizacija Lietuvoje perėmė veiklą iš išeivijoje išlaikytos organizacijos. Gražiai šauliai veikia Lietuvoje, nors per dešimtį metų veikimas buvo lėdimas įvairių sunkumų. Labiausiai slėgė lėšų trūkumas.

Daug ko trūksta besiplečiančiai organizacijai. Didelis susidomėjimas šauliška veikla yra Lietuvos jaunimo gretose. Dėl didelės paklausos yra ribojamas naujų narių priėmimas, nes nepajėgiama aprūpinti uniformo-

mis, trūksta vadovaujančių asmenų. Iš valstybinio biudžeto skiriama nepakankamai pinigų, taip kad patenkinti bet kokią poreikį kaskart darosi sunkiau.

Paskutiniojo išeivijos šaulių visuotinio atstovų suvažiavimo Čikagoje metu, kuriame dalyvavo ir Lietuvos šaulių sąjungos vadovas plk. Jonas Gečas, paaiškėjo ko labiausiai trūksta. Visų pirma – transporto priemonės centro valdybai, be kurios labai sunku lankyti šaulių dalinius. Trūksta lėšų jaunų šaulių uniformoms. Suvažiavimo metu, panagrinėjus būklę su išeivijos šaulių vadu Mykolu Abariu, kilo mintis pradėti vąj pagelbėti Lietuvos šaulių sąjungos centro valdybai. Pirmiausiai norima nupirkti autobusėlį, kuris labai palengvintų sunkią transporto būklę.

Išeivijos šaulių vado igaliojimu yra pradėtas vąjus, kuriame kviečiami dalyvauti visi išeivijos šauliai, buvę šauliai ir šauliams prijaunantys lietuviai. Kanadoje, Amerikoje ir Australijoje veikia 17 šaulių dalių. Kanadoje šiuo metu viečia keturi šaulių daliniai, kuriose yra apie šimtas narių. Prašomi visi šauliai ir tie, kurie save laiko šauliais, bet dėl sumažėjusio narių skaičiaus jų apylinkėje užsidarė kuopa, paremti šį vąj bet kokio dydžio auka. Taip pat kviečiami ir šauliškiems reikalams prijaunčiantys asmenys prisidėti.

Visos aukos bus paskelbtos spaudoje ir įrašytos Lietuvos šaulių sąjungos aukotojų sąrašą. Tam tikslui bus atidaryta sąskaita lietuvių kredito kooperatyve. Visais reikalais kreiptis ir aukas siųsti Išeivijos lietuvių šaulių sąjungos igaliojimo adresu: Vytautas Pečiulis, 9 Spencely Court, Weston, Ontario M9P 1N4, Canada. Telefonas: 416-247-2221. Tik visiems prisidedant lėšų telkimo vąjus bus sėkmingas.

Vytautas Pečiulis

JUOZAS (JOSEPH) NORKUS

Re/max West įstaigoje
ilgiausiai dirbantis agentas

- ♦ 25 metų namų remonto patyrimas ♦ Daugiau kaip 12 metų pardavimo-pirkimo patyrimas ♦ Namų nuomojimų ir nuomininkų reikalų specialistas.

RE/MAX West Realty Inc.

1678 Bloor St.W., Toronto, Ont. M6P 1A9
Skambinti bet kuriuo metu įstaigos tel.
416 769-1616, namų – 416 769-3577

Nemokamas namų įvertinimas

Dantų gydytoja
Gintarė Sungailienė, D.S., D.D.S.

115 Lakeshore Rd. E.
Mississauga, Ont. L5G 1E5 **Tel.: 905 271-7171**
(į vakarus nuo Hurontario)

NAUJAS ERDVUS KABINETAS
Patogus, nemokamas mašinos pastatymas

Bloor West Village
DENTAL CARE

Dr. J. Birgiolas
Dr. S. Dubickas

2373 Bloor St. West
Tel. (416) 763-5677

ORTODONTAS
(Orthodontist)

DR. R. KARKA, D.D.S. M.s. Dip. Orth.
2326 Bloor Street West, Suite 200
(Prie Jane gatvės)

416 769-2526

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS PACE, B.Sc., LL.B.

PACE, JOHNSON
5110 Dundas ST. W.
(tarp Islington ir Kipling gatvių)
Etobicoke, Ont. M9A 1C2

Tel. 416 236-3060
Fax 416 236-1809

Astra Travel & Services Inc.

1600 Bloor St. W., Toronto, (priešais Lietuvių Namus į vakarus)
Ontario, Canada, M6P 1A7

LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA SIŪLO:

- * Keliones į Lietuvą * Keliones į šilto krašto * Draudą *
- * Bilietus atvykstantiems iš Lietuvos (pristatymas į namus per vieną parą) *
- * Dokumentų vertimą * Išskvietimų sutvarkymą ir išsiuntimą *
- * Dideles nuolaidas dažnai keliaujantiems *
- * Sąžiningą, rūpestingą patarnavimą ir žemas kainas *

VISŲ SKRENDANČIŲ Į LIETUVĄ ŠIA VASARĄ DEMESIU!
Vyksta bilietų išpardavimas keliaujantiems suomių linija "Finnair".

Tel: 416 538-1748 FAX: 416 538-4390

MARGUTIS
PYSANKA V.M. Inc.

4134 Dundas St. West,
Toronto, ON, M8X 1X3
Tel. (416) 233-4601
Fax (416) 233-3042

Reguliarūs maršrutai siuntiniams jūra
ir lėktuvu tiesiai į Vilnių.

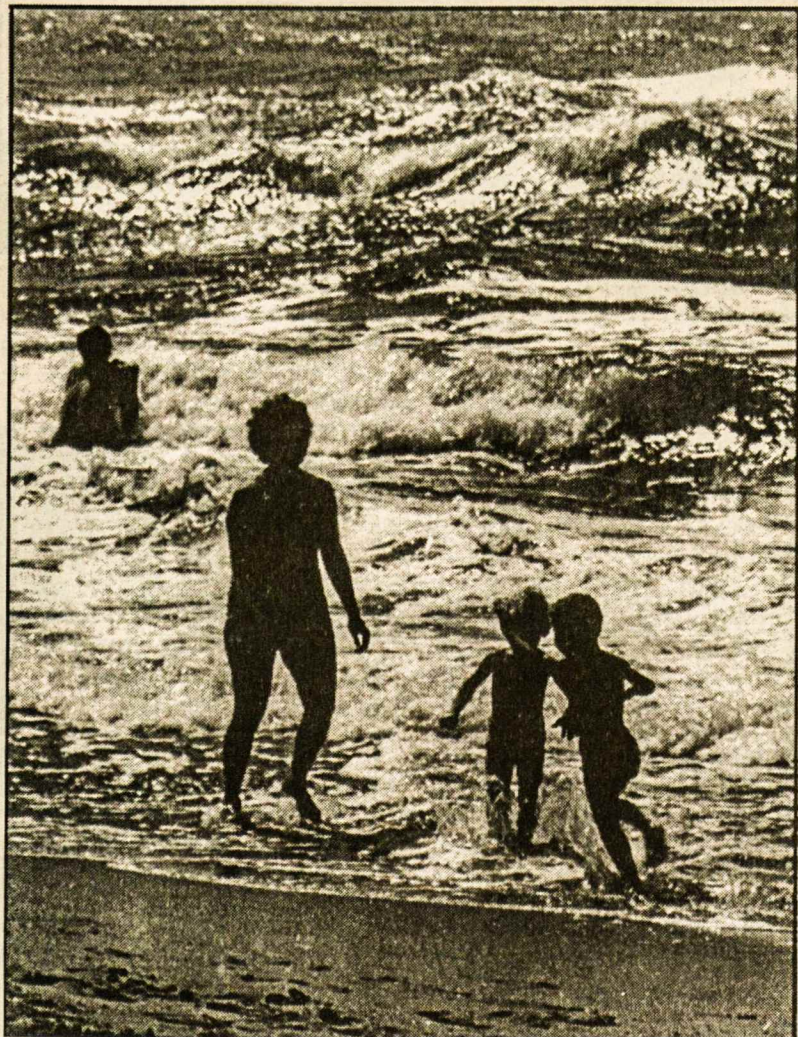
 Greitas ir garantuotas
siuntų pristatymas Lietuvoje.

Nemokamai surenkame siuntas
iš Jūsų namų.*

Tel: (416) 233-4601

VILNIUS

*Galiai kai kurie apribojimai.

Vasara prie Baltijos jūros Lietuvoje

Nuotr. A. Juškevičiaus

UKRAINIAN POST INTERNATIONAL

SIUNTINIAI Į BALTIJOS VALSTYBES

2985 Bloor St. W., Etobicoke
(Šalia "Paramos" kredito kooperatyvo skyriaus)

- ♦ siunčiame siuntinius lėktuvu ar laivu
- ♦ pinigų pervedimas (money transfer)
- ♦ pristatymo patarnavimai (courier service)
- ♦ maisto siuntiniai
- ♦ jokių svorio apribojimų
- ♦ nemokamas siuntinių paėmimas iš jūsų namų
- ♦ kiekvienas siuntinys yra pristatomas į adresato namus ir patvirtinamas gavėjo nuotrauka

MŪSŲ KAINOS VISADA ŽEMESNĖS UŽ KITŲ

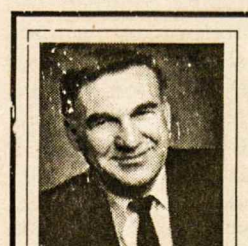
Teiraukitės mūsų įstaigoje tel. **416 237-1435** arba pas agentus:
TORONTE: "Astra Travel" 416-538-1748, "Via Baltica" 416-767-6210
HAMILTONE: Beatas Brasas Import-Export 905-518-1867, 905-545-8868

Century 21
Destination Real Estate Inc.

Kęstutis (Ken) Raudys B.A.
Associate Broker

Tel. (416) 239-8881 (24 val.) darbo
E-mail: kraudys@idirect.com

Kai jūs pirkite arba parduosite namus per Kęstutį Raudį, jūs galėsite gauti kelionę nemokamai naudodami "Air Miles reward miles".

Ambasadų pranešimas

Lietuvos diplomatinė atstovybė Kanadoje kviečia Lietuvos respublikos piliečius, gyvenančius šiame krašte, registruotis būsimiems Lietuvos seimo rinkimams, kurie įvyks š.m. spalio 8 d. Registruotis galima ambasadoje (130 Albert St., Suite 204, Ottawa, Ont., K1P 5G4) nurodant vardą, pavardę, gyvenamąją vietą Kanadoje ir Lietuvoje tiems, kurie balsavimo metu lankys Kanadą, Lietuvos respublikos piliečio paso numerį ir asmens kodą, įrašytą pase. Galima registruotis asmeniškai arba duomenis apie save atsiųsti paštu. Registruojantis paštu reikia pristatyti kopiją paso puspilpo, kuriame įrašyta gimimo data ir kiti duomenys. Visi užsiregistravę gaus balsavimui reikalingus dokumentus. Inf.

TORONTO

Anapilio žinios

– Rugpjūčio 26, šeštadienį, susituokė Rima Žemaitytė su Remo DeJulius.

– Gauta žinia, kad Punsko apylinkėje mirė a.a. Albinas Sankauskas, mūsų geros parapijietės Irenos Paznėkienės tėvelis.

– „Žodis tarp mūsų“, rugsėjo-spalio knygelė laida, jau platinama sekmadieniais parapijos salėje.

– Rugsėjo 1 yra pirmasis mėnesio penktadienis. Tą dieną 7 v.v. bus Mišios, o po Mišių – Šventoji Valanda prie išstatyto Švenčiausiojo.

– „Angelių“ choras po vasaros atostogų pradės savo veiklą rugsėjo 10, sekmadienį, ir jau giedos tą dieną Lietuvos kankinių šventovėje 9.30 v.r. Mišiose.

– Mūsų parapijos šventė šiais metais įvyks rugsėjo 24, sekmadienį. Šventės metu bus minima mūsų ilgamčio klebono ir Anapilio išteigėjo a.a. kun. Petro Ažubalo 20 m. mirties sukaktis. Iškilmingos pamaldos bus 3 val. po pietų Lietuvos kankinių šventovėje. Po pamaldų bus eiseną į kapines ir vašės Anapilio salėje.

– Anapilyje veikiančiame Kanados lietuvių muziejuje paskutinė proga pamatyti Kanados lietuvių veiklos parodą. Po jos rengiama didelė meno paroda, kurios atidarymas su vynu vaisėmis įvyks rugsėjo 24, sekmadienį, 12 val. po pietų. Muziejaus-archyvo lankymo valandos sekmadieniais: nuo 10.30 v.r. iki 6 v.v.; pirmadieniais: nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v. Muziejaus vedėja – dr. Rasa Mažeikaite. Muziejaus tel. 905 566-8755.

– Mišios rugsėjo 3, sekmadienį: 9.30 v.r. už a.a. Birutę Niunevičę; 11 v.r. už parapiją; Vasagos Gerojo Ganytojo šventovėje 10 v.r. už Hirsų giminės mirusius; Delhi Šv. Kazimiero šventovėje 3 v.p.p. už Bartulio šeimos mirusius.

Išganytojų parapijos žinios

– Rugsėjo 3 d., „Labour Day“ savaitgalį pamaldų nebus. Rugsėjo 10 d. pamaldas ves Ričardas Hirsas ir pamokslą sakys kun. Tim Dutcher-Walls.

– Sekmadienį, rugsėjo 17 d., 9.45 v. ryto pamaldos bus su Šv. Komunija.

– Tarybos posėdis – antradienį, rugsėjo 26 d., 2 v.p.p. Gyčio ir Edito Šernų namuose.

Lietuvių Namų žinios

– Rugpjūčio 27 d. svetainėje pietavo 210 žmonių. Pranešimą padarė ir su svečiais supažindino LN moterų būrelio narė L. Balsienė. Svečių knygoje pasirašė – G. Paleikienė iš Cannington, ON, I. ir A. Juodagalviai, A. Norkienė visi iš Hamiltono, ON.

– LN valdybos posėdis įvyks rugsėjo 21, 7 v.v.

– Liepos 27 d. L. Pocienė pasitraukė iš LN valdybos. Jos pakeičė perėmė H. Sukauskas.

– LN moterų būrelio susirinkimas įvyks rugsėjo 6 d. LN seklųčioje.

– Spalio 1 d., 2 v.p.p. LN svetainėje įvyks susitikimas su buvusiu Lietuvos respublikos sveikatos apsaugos ministru A. Vinkumi. Svečias padarys pranešimą „Dabartinė Lietuvos medicinos padėtis ir ką tai reiškia į Lietuvą atvykstantiems lietuviams – turistams“.

Slaugos namų žinios

– Slaugos namų statybai aukoj: V. Normantas – \$1,000 (\$1,800), J. Rovas – \$15 (\$2,085), Jadvyga Kari – \$500 (\$600), a.a. V. Mačionio atminimui – L. Balsienė – \$20 (\$5,343.70) ir LN moterų būrelis – \$50 (\$9,803.55). Slaugos namų vajeaus komitetas dėkoja visiems aukotojams už nuosirdų dosnumą ir paramą Slaugos namams. Slaugos namams aukos priimamos Toronto ir Hamiltono kredito kooperatyvuose arba siųsti tiesiog Labdaros fondas, Lietuvių slaugos namai, 1573 Bloor St. W., Toronto, ON, M6P 1A6.

– Norint gauti daugiau informacijos apie Slaugos namus, prašome skaityti puslapyje: <http://www.planeteer.ca/~ltn/>

REIKALINGA moteris prižiūrėti 8 ir 4 metų vaikučius penkis dienas per savaitę. Skambinti Anitai tel. 416-236-0599.

Prisikėlimo parapijos žinios

– Pakrikštyta Katriona Stasė, Linos (Totoraitytės) ir Eric Taylor dukrelė.

– Rugpjūčio 23 d. palaidotas a.a. Valentinas Mačionis, 72 m. Paliko žmoną Laimą, dukras Gražiną, Laimutę ir vaikaitę Gintarėlę.

– „Žodis tarp mūsų“ – naujas rugsėjo ir spalio mėnesių numeris yra padėtas šventovės prieangyje. Knygtę galima įsigyti už \$5. Norintieji užsakyti šį leidinį gimimės Lietuvoje yra prašomi kreiptis į V. Kolyčių tel. 416-654-5481.

– Jau platinami pakvietimai sekmadieniais salėje (kitu laiku pas V. Tasecką tel. 905-824-4461) ir br. Juozapo Žukausko, OFM, kunigystės šventimų vakarienę š.m. rugsėjo mėn. 17 d., po 4 v.p.p. Mišių, kurias atnašaus ir kunigystės šventimus suteiks vysk. Paulius Baltakis, OFM. Brolis Juozapas rugsėjo 6 d., padaręs amžinuos įžadus Pranciškonų ordine, rugsėjo 7 d., 7 v.v. mūsų šventovėje bus įšventintas diakonu.

– Parapijos choro pirmoji repetitija po vasaros atostogų įvyks rugsėjo 14 d., 7 v.v. muzikos studijoje.

– Kelionės į šv. Žemę planuoja T. Gregory Botte, OFM, š.m. spalio 15-29 ir spalio 29 – lapkričio 12 d.d. Norintieji gauti daugiau žinių yra prašomi skambinti jam telefonu 416-536-8195.

– „Kretingos“ vasaros stovyklų prisiminimų šokiai stovyklautojams įvyks parapijos salėse š.m. rugsėjo 23 d.

– Parapijos persikėlimo vajui ir statybai iki šiol suaukota \$1,550, 552. Parapijiečiai ir visi lietuviai yra kviečiami prisidėti prie šio didelio projekto.

– Mišios sekmadienį, rugsėjo 3; 8.15 v.r. už a.a. Mariją ir Tada Normantus; 9.15 v.r. už a.a. Mykolą Griucį; 10.15 v.r. už a.a. Algirdą Strmilą, a.a. Kostą Valančių ir už a.a. Malvyną Juzumienę – 5 metinės; 11.30 v.r. už gyvus ir mirusius parapijiečius.

– Kanados lietuvių fondai aukoj: \$10,000 Filomena Kantautienė (\$60,000) Adomo ir Filomenos Kantautų fondai; \$500 – J. Margis; \$200 – A. A. Rukšiai; \$100 – S. Prakapas, A. Staškevičius; a.a. G. Melnyko atminimui \$100 aukoj kredito kooperatyvas „Talka“; a.a. K. Gudžiūno atminimui \$50 aukoj šeima; a.a. J. Radziūno palikimas \$230 (\$2,530). Dėkoja – KL fondas

Autobuselių fondai \$50 aukoj V. Kecerienė.

– Išeivijos lietuvių klierikų studijų fondai aukoj: \$1,000 – N.N.; \$500 – A. Aleliūnienė (a.a. Juozo Aleliūno šviesiam atminimui).

– Šv. Jono lietuvių kapinėms aukoj: \$100 – E. Kurpeikienė; A. Šetkinė (savo vyro a.a. Adolfo Šetiko X mirties metinių proga).

KANADOS LIETUVIŲ JAUNIMO SĄJUNGA

švenčia 25 metų sukaktį

VISUS KVIEČIAME Į POKYLI

2000 m. rugsėjo 9 d., šeštadienį

Toronto Lietuvių Namuose

1573 Bloor St.W. (prie Dundas St.W. požeminio stoties)

Programoje:

PARODA, VAKARIENĖ, ŠOKIAI (gros „ŽAGARAI“)

Kokteiliai – 6 v.v. Vakarienė – 7 v.v. Kaina – \$40

Dėl bilietų skambinti: Aurelijai Karasiejūtei tel. 416 821-3574, Irenai Žukauskaitei tel. 416 895-2400

Asmenys ar organizacijos, paaugokę 5000 dol. ar daugiau Slaugos namų statybai, galės įsiminti lentelėje virš kambario durų kaip mecenatai to kambario įrengimui.

V. NORMANTAS – \$1000 (\$1800)

Nuoširdžiai dėkoja –
Lietuvių slaugos namų vajeaus komitetas

Vilniaus senamiestis žiūrint nuo Dailės muziejaus

Nuotr. G. Kurpio

„Tėviškės žiburių 50-mečio

proga išleistas sukaktuvinis leidinys jau išspausdintas ir siuntinėjamas visiems prenumeratoriams. Toronto, Mississaugoje ir kitose artimesnėse apylinkėse gyvenantys ir galintys leidinį atsiimti iš „TŽ“ administracijos (2185 Stavebank Rd., Mississauga) kviečiami tai padaryti iki rugsėjo 15 d. Tuo būtų sumažintos siuntinėjimo išlaidos. Norint atsiimti vėliau, arba jeigu leidinys jau buvo gautas (pvz. „TŽ“ spaudos vakare) ir nebereikia siųsti, skambinti administracijai tel. 905 275-4672, palikti pavarde su žinute. Po rugsėjo 15 d. visi kiti bus išsiunčiami Kanados paštu.

Toronto vyrų choras „Aras“, vad. Lilijos Turutaitės, pradės repetitijas rugsėjo 11, pirmadienį, 7 v.v. Lietuvių Namuose. Kviečiami choristai sugrįžti ir laukiame naujų. Choro valdyba

Lietuvių tautodailės instituto suvažiavimas įvyks š.m. rugsėjo 23, šeštadienį, 11 v.r. Lino ir Rasos Veselkių sodyboje „Rambyne“, 198 Simpson Road, prie 11 kelio, Leeds-Grenville County, Ontario – (Township of Rideau Lakes). Dėl platesnės informacijos kreiptis į LTI valdybos pirm. Aldoną Veselkienę 613 382-8448, arba Rasą Veselkienę 613 359-1160.

Per tokius suvažiavimus ne tik atliekamas išpareigojimas valdžios įstaigų įstatymams, bet taip pat pagal natrių pageidavimus aptariama kuri nors viena liaudies meno šaka. Šiais metais bus rodoma vaizdajuostė, parengta Pedagoginio lituanistikos instituto, Lietuvių liaudies menas, V. dalis: „Keramika ir margučiai“, paskaitininkas dail. Antanas Tamošaitis.

I suvažiavimą kviečiami nariai ir svečiai. LTI valdyba

Kanados lietuvių medikų draugijos susirinkimas įvyks rugsėjo 28, ketvirtadienį, 7 v.v. Anapilio parodų salėje. Apie dabartinę medicinos padėtį Lietuvoje kalbės buvęs Lietuvos sveikatos ministeris ir dabartinis Vilniaus universiteto „Santariškių“ ligoninės generalinis direktorius dr. Antanas Vinkus. Po to bus šilta vakarienė. Apie dalyvavimą visi prašomi pranešti dr. R. Zabieliškiui tel. 416 231-5216 arba e-paštu: dornray@abovotek.net

Pasaulio lietuvių bendruomenės seimas

Pasaulio lietuvių bendruomenės X-axis seimas įvyko Vilniuje š.m. rugpjūčio 15-20 d.d. Dalyvavo 129 Lietuvių bendruomenių bei Jaunimo sąjungų pirmininkai ir rinkti atstovai iš 28 kraštų. Buvo atstovaujama Argentina, Australija, Austrija, Gudija, Belgija, Brazilija, Didžioji Britanija, Estija, Gruzija, Italija, JAV, Kanada, Karaliaučiaus sritis, Kazachstanas, Kolumbija, Latvija, Lenkija, Moldova, Prancūzija, Rusija, Sibiras, Švedija, Šveicarija, Ukraina, Urugvajus, Uzbekija, Venezuela, Vokietija. Svečių teisėmis dalyvavo Ispanija ir Naujoji Zelandija. Negalėjo atvykti atstovai iš Danijos, Islandijos ir Vengrijos.

Seimo prezidiumą sudarė pirmininkas Juozas Polikaitis (JAV) su pavaduotojais Algimantu Geču (JAV) ir Sauliumi Varnu (Australija). Sekretoriavo Edmundas Jankūnas (Vokietija), Renata Greimaitė (Rusija) ir Stasė Vaškelienė (JAV).

I naują PLB valdybą 2000-2003 m. kadencijai buvo išrinkti Vytautas Kamantas (JAV), Reginaldas Kučienė (JAV), Milda Lenkauskienė (JAV), prof. dr. Bronius Makauskas (Lenkija), kun. Edis Putrimas (Kanada), Algis Rugienius (JAV), Marytė Šmitienė (Vokietija), Gabrielius Žemkalis (Australija), Laima Žlobienė (JAV). I valdybą taip pat įėjo Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkas Rimas Biliulis (Vokietija). PLB valdyba pirmininku išrinko Vytautą Kamantą ir PLB atstovu Lietuvoje Gabrielį Žemkalį.

I Garbės teisną kandidatavo 12 asmenų ir buvo išrinkti Saulius Varnas (Australija), Juozas Polikaitis (JAV), Viktoras Baltutis (Australija), Eugenijus Čuplinskas (Kanada) ir Arminas Lipšys (Vokietija). Kontrolės komisijon išrinkti Horstas Žibas (JAV), Algimantas Gečys (JAV), Stasys Dalius (Kanada) ir Rūta Žilinskienė (Kanada).

PLB seimas paskelbė įvairias rezoliucijas Lietuvos ir išeivijos reikalais. Atstovai sveikino Lietuvą, surengusią kongresą „Komunizmo nusikaltimų įvertinimas“, skatindami išlaikyti ir skieisti to kongreso idėjas.

Besiruošiant spalio mėn. įvyksiems Lietuvos seimo rinkimams, Lietuvos politinės partijos raginamos aiškiai pasisakyti, kad sieks Lietuvos kvietimo į ŠAS/NATO 2002 m. ir į Europos sąjungą 2004 m. Visi užsienyje gyvenantys Lietuvos piliečiai skatinami balsuoti tuose rinkimuose.

IEŠKOME vidutinio amžiaus moters, kuri gyventų su mumis, ir atliktų namų ruošos darbus. Tel. 905-886-6918.

IEŠKOKITE ARBA GERIAU KALBĖKITE ANGLISKAI. TESL kalbos pamokos vyks vakarais (7 v.v. iki 10 v.v.) nuo rugsėjo 18 d. iki gruodžio 11 d. Kaina \$360 arba po \$240 registruojantis dviese. Skambinti 905-450-6307 Bramptone.

CLEAN FOREVER. Valome kilimus, minkštus baldus ir automobilių vidų nauju būdu – sausomis putomis. Kilimas išdžiūna per 1-2 valandas. Labai gera kokybė. Skambinti bet kuriuo laiku tel. 416 503-1687.

RE/MAX
Professionals Inc., Realtor
Sales Associate
1645 Dundas St. W.
Mississauga, ON L5C 1E3

IRENA RENTELIENĖ
Pirkimo-pardavimo atstovė
Tel. (905) 270-8840 - įstaigos
(905) 507-6608 - namų
Prašau kreiptis visais namų pirkimo-pardavimo klausimais. Mūsų ir sąjungos patarnausi.
Remekamas namų įvertinimas

Pilietybės reikalų komisija, Lietuvos prezidentas ir seimas raginami skubos tvarka pradėti Pilietybės įstatymo pakeitimo priėmimo procedūrą, kad lietuvių kilmės Lietuvos piliečiai, išvykę iš Lietuvos po 1990 m. kovo 11 d. ir priėmę kitos valstybės pilietybę galėtų išlaikyti Lietuvos pilietybę. Seimas taip pat prašomas svarstyti Grūto parko nutarimo projektą.

Lietuvos vyriausybei pareikštas prašymas nekeisti Tautinių mažumų ir išeivijos departamento statuso arba jį prijungti prie Kultūros ministerijos, suteikiant generaliniam direktoriui viceministerio statusą. Taipgi vyriausybė prašoma nekeisti Lietuvos archyvo departamento statuso, atkreipiant dėmesį į ypatingą archyvų svarbą; numatyti valstybės biudžete lėšas Pasaulio lietuvių lituanistikos archyvo tvarkymo darbams; suteikti reikalingą finansinę paramą Vasario 16-osios gimnazijai Vokietijoje; priimti nutarimą atkurti Valdovų rūmus.

PLB seimo atstovai pareiškė pageidavimą, kad Lenkijos lietuvių bendruomenei, Punsko valsčiaus tarybai ir Pasienio apsaugos vyriausijai komendantūrai būtų leidžiama dialogu spręsti pasienio užkardos buvimą Punsko valsčiuje.

Lietuvių bendruomenės išeivijoje raginamos visapusiškai prisijungti prie 2001 m. vykšančių renginių, skirtų aktyviausių Lietuvos žmonių išvežimo ir įkalinimo, lietuvių tautos tremties 60-mečiui paminėti. Švietimo srityje išeivijos mokyklose skatinama dėstyti lietuvių bendruomenės istoriją, mokinius supažindinti su LB gyvenimu ir veikla.

Naujosios PLB valdybos adresas: PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ / LITHUANIAN WORLD COMMUNITY, 1107 Pinewood Dr. N.W., Grand Rapids, MI 49544-7969, USA. Telefonas 616-791-7333, faksas 616-791-7888, elektr. pašto adresas: plbvaldyba@aol.com. Lietuvoje PLB atstovybės adresas: LR Seimo III rūmai, Gedimino pr. 53, Vilnius 2002, Lietuva – Lithuania. Telefonas 370-2-396-156, faksas 370-2-396-264, elektr. paštas: plbay@lrs.lt. Inf.

A. a. Valentinui Mačionui mirus, užjausdama Laimą Mačionienę ir šeimą, Aldona Kažemėkienė „Tėviškės žiburiams“ aukojė \$25.

A. a. Valentinui Mačionui mirus, užjausdama žmoną Laimą, dukteris ir kitus artimuosius, Irena ir Algis Žemgiciai „Tėviškės žiburiams“ aukojė \$30.

A. a. Danutei Pettai mirus, nuoširdžiai užjausdama jos vaikus ir brolius Vytautą J. Šimkų, su žmona Angele bei Algį Šimkų, K. Zabiela „Tėviškės žiburiams“ aukojė \$50.

Dirbantis lietuvis vyriškis nori išsinuomoti gyvenamas patalpas Toronto. Gali padėti prižiūrėti namą ar sodą. Tel. 416 657-6192, pager: 416 753-8258, e-mail: vytulis1@excite.com

Moteris, 50 metų amžiaus, norėtų atvykti iš Lietuvos Kanadon ir kurį laiką padirbėti šeimoje – prižiūrėti vaikus, paglobti senelius, slaugyti ligonius, pagelbėti namų apyvokoje. Kreiptis šiuo adresu: Kristina Matulaitė, 2025 Vilnius 25, Iki pareikalavimo, Lithuania.

ATLIEKU staliaus, vidaus sienų (drywall), dažymo, plytelių dėjimo, elektros įvedimo, vandentiekio sistemos įvedimo (plumbing) darbus. Įrengiu pirtis (saunas), dengiu stogus. Skambinti Algiiui tel. 905 272-8323. Pager 416 715-4783.

MONTREALQUE

Kun. Paulius Mališka yra atvažiavęs iš Brazilijos atostogų. Rugpjūčio 20 d., 11 val. su kun. Kazimieru Ambrasu, SJ, Aušros Vartų šventovėje koncebravo šv. Mišias ir pasakė pamokslą. Žada būti iki Aušros Vartų parapijos 50 metų sukakties minėjimo. Jis yra vienintelis kunigas, kilęs iš šios parapijos.

Prancūzų kalbos mokytijs t. St. Jean, Que. šį rudenį yra atvykę penki Lietuvos kariuomenės karininkai: kpt. Nėdas Fediakinas, vyr. ltn. Aušrius Bulkus, vyr. ltn. Valdas Drilingas, vyr. ltn. Saulius Meškys ir ltn. Egidijus Čepinskas. Jų mokslas baigsis prie pat Kalėdas.

Jonas Adomonis, montrealietis, buvo vienas iš dvylikos Kanados

atstovų, dalyvaujančių X-ame Pasaulio lietuvių bendruomenės seime, kuris vyko rugpjūčio 15-20 d.d. Lietuvos respublikos seimo patalpose, Vilniuje.

Linai Celteriūtei su Patrick Vincent Zander 2000 m. rugpjūčio 19 d. Aušros Vartų šventovėje suteiktas Santuokos sakramentas. Apeigas atliko kun. Augustinas Simanavičius, OFM, Toronto Prisikėlimo parapijos klebonas.

A. a. Pranas Mickus, 89 m. amžiaus, mirė rugpjūčio 19 d. Po gedulinių pamaldų rugpjūčio 22 d. palaidotas Cote des Neiges kapinėse. Liko žmona, sūnus su šeima, dvi seserys Lietuvoje ir kiti artimieji. B.S.

MONTREALIO AUŠROS VARTŲ PARAPIJOS

50 METŲ SUKAKTIES MINĖJIMAS
2000 m. rugsėjo 10, sekmadienį
PROGRAMOJE:

* 11 val. iškilmingos šv. Mišios * kantata *
* „Gintaro“ tautiniai šokiai * sukaktuviniai pietūs *

Maloniai kviečiame dalyvauti dabartinius ir po platųjį pasaulį išsisklaidžiusius parapijiečius bei svečius.

Bilietai gaunami pas Genovaitę Kudžmienę tel. (514) 365-5624.

Auka: suaugusiems \$20, studentams \$10, vaikams iki 12 metų – nemokamai.

Parapijos taryba

LITAS Montrealio lietuvių kredito unija

1475, rue De Sève, Montréal (Québec) H4E 2A8

Tel.: 766-5827

FAX: 766-1349

D E K O J A M E už pasitikėjimą pavedant mūsų įstaigai Jūsų apdraudas PER 45 METUS

Esame apdraudę 75% Montrealyje gyvenančių lietuvių. KVIECIAME VISUS KITOS APSIDRAUSTI. Dėl kainų ir mokėjimų išsiaiškinkite sutarsime.

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
Tel. (514) 722-3545 Fax: (514) 722-3546

Canados Lietuvių Fondas
Lithuanian Canadian Foundation
1573 Bloor St. West, Toronto, Ont. M6P 1A6

KLF kapitalas daugiau kaip 3,0 milijonai – tai Kanados lietuvių įnašas! Kasmet gaunamas pelnas (daugiau kaip \$100,000) skirstomas lietuvių išlaikymui Kanadoje (KLB, kultūrinėms bei jaunimo organizacijoms, studentams) ir paramai Lietuvai (vaikų priežiūrai, tremtinių reikalams, jaunimui).

Atsiminkime ir remkime Kanados lietuvių fondą per savo aukas bei testamentus. Išduodami pakvitatimai dėl valstybinio pajamų mokesčių.

Remkime lietuvių veiklą Kanadoje! Remkime Lietuvą! REMKIME PER KANADOS LIETUVIŲ FONDĄ!

PARDUODU moteriškus tautinius drabužius 12-14 dydžio. Kaina \$80. Tel. 416-233-9124.

VYRIŠKIS, ramaus būdo, nerūkantis ir negeriantis, ieško išsinuomoti kambario su virtuve Lietuvių Namų rajone. Galėtų padėti prižiūrėti namus. Turi automobilį. Tel. 416-281-1409 arba 416-822-3939 (nešiojamas).

XI-OSIOS TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖS vaizdajuostė yra baigiama gaminti. Visa šokių šventė buvo profesionalų filmuojama trimis aparatais iš skirtingų vietų arenoje. Vaizdajuostę galima užsisakyti KLB raštinėje telefonu 416 533-3292 arba faksu 416 533-2282, taip pat parapijų knygynuose. Kaina \$15 Kan. dol. arba \$10 JAV dol. Persiuntimo kaina – \$5. Tikimasi, kad rugsėjo mėn. viduryje vaizdajuostės jau bus galima rodyti.

BANGA RENOVATIONS, namų remonto bei pataisymų bendrovė, atlieka įvairius staliaus, vidaus sienų (drywall), plytelių klojimo, dažymo darbus. Įrengia rūsius, vonios kambarius. Taiso smulkius vandentiekio bei elektros gedimus. Stato lauko verandas, tvoras. Garantuojamos priemonės kainos ir darbo kokybė. Skambinti Robertui Melkiui, tel. 416 760-7181.

Marius E. Rusinas, CLU CFP
(Certified Financial Planner)
RESP, RRIF, LIF
ANNUITY, RRSP
Patarnauju visose pensijų srityse
Net Worth Financial Planning Inc.
1576 Bloor Street West
Toronto M6P 1A4
(priešais Lietuvių Namus)
416 588-2808

DALINČIAUSI 2 miegamųjų buto nuomą. Patogus susisiekimas. Yra vieta automobiliui. Skambinti Litai tel. 416-766-8246 tarp 9-10 v.v. arba palikti žinutę.

HOMELIFE
Home Life/Realty One Ltd.
2281 Bloor St. W.
Toronto, Ont. M6S 1N8

NIJOLĖ B. BATES
Tel. (416) **763-5161**
Fax: